

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand der Zaken

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het Collegie van Burgemeester en Schepenen
aan den Gemeente-Raad
in zijne zitting van 1 October 1894 voorgedragen.

TURNHOUT

BOEK- EN STEENDRUKKERIJ JOSEPH SPLICHAL

UITGEVER

Mijne Heeren,

In uitvoering van het artikel 70 der gemeentewet, dragen wij UEd. het verslag voor over het bestuur en den toestand onzer stadszaken, over het dienstjaar 1893-1894.

TITEL I.

Staat der Bevolking.

In 1893 is onze bevolking nog een weinig aangegroeid.

Immers van 19066 inwoners, die de stad telde op 31 December 1892, is zij geklommen in 1893 tot 19231, verdeeld in 9337 mannen en 9894 vrouwen.

Burgerlijke Stand.

GEBOORTEN, STERFGEVALLEN, HUWELIJKEN, ECHTSCHIEDINGEN,
ERKENNING EN WETTIGING VAN
KINDEREN.

Eenige opgaven, geput uit de jaarlijksche Statistiek over de beweging der bevolking en van den burgerlijken stand, zullen UEd. deswegens verder inlichten.

Volgens opgaaf zijn er gestorven in 1893 tengevolge van :

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Aangeboren krachteloosheid	5	3
Pokken	35	36
Scharlakenkoorts	1	0
Kroep	2	2
Typhuskoorts	6	4
Kinkhoest	5	9
Cholera	1	0
Kinderbedziekte		8
Longtering	19	16
Luchtpijpontsteking, longontsteking, fleuris en acute ziekte der ademhalingswerktuigen	33	21
Hartziekten	20	26
Darmontsteking, buikloop	28	22
Ongevallen	6	1
Zelfmoord	0	1
Onbekend	0	1
Andere ziekten	66	52
	<u>227</u>	<u>202</u>

Overeenkomend getal 429

HUWELIJKEN.

Het getal huwelijken was 147.

OUDERDOM DER GEHUWDEN.

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Beneden de 18 jaren	0	2
Van 18 tot beneden 21 jaren	22	35
» 21 » 25 »	58	55
» 25 » 30 »	34	29
» 30 » 35 »	19	10
» 35 » 50 »	12	14
» 50 ten minste	2	2
	<u>147</u>	<u>147</u>
Totaal	294	

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN.

	MANNELIJK	VROUWELIJK
Erkend en gewettigd in de huwelijksakte	15	13
Erkend na het opmaken van den geboorteakt	2	0
	<u>17</u>	<u>13</u>
Totaal	30	

VERANDERING VAN WONING.

De personen die van 1 januari tot en met 31 december 1893 onze stad of haren buitenkring kwamen bewonen, worden onderverdeeld als volgt :

Van andere gemeenten van het rijk : 252 mannen, 222 vrouwen.

Van buiten 's lands :

Uit Holland	23	»	18	»
Noord-Amerika	1	»	0	»
	<u>276</u>		<u>240</u>	

516

Zijn van hier vertrokken :

Naar andere gemeenten van het rijk :	288	mannen,	277	vrouwen.
» » koninkrijken en landen :				
» Holland	22	»	13	»
» Frankrijk	3	»	1	»
» Duitschland	1	»	0	»
» Zuid-Amerika	1	»	0	»
	<u>315</u>		<u>291</u>	

606

Zoodat er 39 mannen en 51 vrouwen meerder zijn vertrokken dan komen wonen.

REGISTERS DER BEVOLKING.

Deze worden met de meeste nauwgezetheid gehouden. Meer dan ooit is het noodzakelijk, met de huidige wetgeving in kiesmaterie, dat alle verandering van woning, evenals van in- en uitgang, zonder uitstel door belanghebbenden worde verklaard.

Al de bijzondere onderrichtingen, tot het nakomen der nieuwe kieswetten door de hoogere Overheid uitgevaardigd, zijn alhier uitgevoerd, zoodat de bevolkingsregisters al de vereischte inlichtingen bevatten, welke opzichtens de kiezerslijsten kunnen worden verlangd.

INBURGERING.

De wet van 25 Meert 1894, waarbij eèn nieuw tijdsbestek van twee jaren wordt geopend, tot het afleggen der verklaringen van inburgering, heeft voor onze stad een goed uitwerksel gehad.

Naar aanleiding van onze bestatiging van verleden jaar, hebben wij niet gearzeld de belanghebbenden persoonlijk te verwittigen van deze nieuwe en wellicht laatste beschikking.

Dientengevolge ontvingen wij van 6 April tot en met 24 Oogst 1894 niet minder dan honderd negen en zeventig verklaringen.

Wij hebben daarenboven al de gehuwden vermaand, hunne reeds geboorne kinderen in het jaar hunner meerderjarigheid, ten Stadhuiuze de wettige verklaring te doen afleggen, zooniet zou ten hunnen opzichte de toestand van nationaliteit ongeregeld blijven.

REGISTERS VAN DEN BURGERSTAND.

Hunne nederlegging ter Griffie der Rechtbank geschiedde ten geschikten tijde, en zij mochten, evenals altijd, de goedkeuring der bevoegde overheid verwerken.

De Societeit St. Jan Francis Regis, wier edel doel

strekt tot het wettigen van onechte verbintenissen
bekwam dit jaar 41 ekstrakten.

TITEL II.

GEMEENTE-BESTUUR

Gemeente-Raad.

De Raad hield in 1893 twintig zittingen.

De wet van 11 April 1894 verdaagt tot in 1895 de gedeeltelijke vernieuwing der gemeenteraden, en zegt dat deze gansch zullen worden vernieuwd in den loop van het jaar 1895.

De Koning zal het tijdstip van de vergadering der Kiescollegiën aanduiden, om tot deze vernieuwing over te gaan, alsook van de aanstelling der nieuwe raden.

College van Burgemeester en Schepenen.

Zonder verandering.

Bij afwijking der wet van 14 Juli 1893, is de duur van het Schepenambt, evenals van Raadslid, met 1° Januari 1895 vervallende, verlengd tot den dag ter aanstelling van de nieuwe Gemeenteraden.

Personeel en inrichting der bureelen.

Dit is hetzelfde gebleven.

De bureeluren zijn sedert ons laatste verslag gesteld des voormiddags van 9 tot 12 1/2 ure, en des namiddags van 2 1/2 tot 5 ure.

Deze maatregel werd genomen in het belang der werkende bevolking, doch wij bestatigen dat hiervan door haar weinig of geene rekening wordt gehouden.

Voor 1894 zijn de jaarwedden van de klerken ter Secretarij, der bevolking en van politie, met honderd franks verhoogd.

Gemeente-ontvangst.

Zonder verandering.

Kiesexamen.

Deze hadden geene plaats in 1894.

Kiezerslijsten.

De wet van 12 April 1894, opzichtsens het opmaken der Kiezerslijsten voor de Wetgevende Kamers, heeft de uitvoering van het nieuw artikel 47 der Grondwet nader bepaald.

Met het oog op dit nieuw artikel, waren wij bij tijds begonnen met de voorzienen werkzaamheden, zoodanig dat dit alles op de gestelde tijdstippen in gereedheid was.

De uitslag der bepaald geslotene lijsten was als volgt :

	Met 1 stem	Met 2 stemmen	Met 3 stemmen
1. Voor de Kamer van Volksvert ^{en} ten getalle van 3533 kiezers, waarvan :	2639	513	381
2. Voor den Senaat, ten getalle van 2926 kiezers, waarvan :	2078	499	349

In Raadzitting van 24 Juli 1894 deed het Schepen-College verslag in zake der nieuw opgemaakte kiezerslijsten.

De Raad bestatigde met genoegen en eenparigheid, dat de werkzaamheden goed en voortreffelijk werden geleid, dat het werk hoogst belangrijk is geweest in de noodige opzoekingen van verblijf, ouderdom, beroepen, inburgering, aanslagen van belasting, huwelijken enz.; dat benevens het materieel werk, het intellectueel gedeelte hoogst ingewikkeld was; dat de lijsten, niet-tegenstaande de beperkte tijdruimte der wet, bij tijds gereed waren; dat overigens geene enkele opmerking noch door Vrederechter, noch door Arrondissements-kommissaris, noch door het publiek werd gedaan, en hieruit te besluiten is dat het werk gewetensvol werd verricht.

Om die redenen besloot de Raad tot het verleenen van gratificatiën aan Stadsbeambten, 't zij :

- Aan MM. H. Peeters, secretaris, 150 franks.
- » C. Cos, klerk der bevolking, 150 fr.
- » Al. Leysen, klerk ter secretarij, 50 fr.
- » H. Ardui, beambte bij den Bürgerstand,
- » Fr. Stockeyr, klerk der politie, en
- » Fr. Jacobs, stadsbode, ieder 25 franken.

Ook is er bij het Hof van Beroep geen enkel verzet tegen onze kiezerslijsten ingebracht.

De herziene lijst, moettende dienen van 1ⁿ Juni 1895 tot 31 Mei 1896, komt te worden herzien, en is op 31 Augustus jongstleden voorloopig gesloten als volgt :

	Met 1 stem	Met 2 stemmen	Met 3 stemmen
1 ^o Voor de Kamer van Volksvert ^{en} ten get. van 3636 kiezers, waarvan :	2743	504	389
2 ^o Voor den Senaat, ten getalle van 3007 kiezers, waarvan :	2156	493	358
3 ^o Voor de Provincie ten getalle van 3008 kiezers, waarvan :	2156	493	359

Gezwoornen.

Dit jaar bedraagt het getal inschrijvingen nogmaals 55.

Kiezingen.

De kiezingen voor de Wetgevende Kamer van Volksvertegenwoordigers en voor het Senaat, zal met het nieuw kiezerskorps geschieden op 14 October aanstaande; deze voor de vernieuwing der Provincie-raden op 28 derzelfde maand.

Voor de provinciale verkiezingen zijn voorloopig tot kiezers aangeduid al de senatoriale kiezers, met bijvoeging der genaturaliseerde vreemdelingen, die de vereischte voorwaarden van ouderdom en woonst bezittende, de kleine inburgering hebben bekomen.

De gemeentekiezingen zijn verdaagd tot in 1895, wanneer tot de algeheele vernieuwing der Gemeenteraden zal worden overgegaan door het kiezerskorps, dat de nieuwe Wetgeving zal hebben aangeduid.

Tot dan toe blijft de oude lijst der cijnsbetalende en bekwaamheidskiezers van kracht.

Bestuurzaken, Stadsschriften, Archieven.

Onnoodig te zeggen dat de nieuwe Wetgeving op het stuk der kiezingen, eene aanzienlijke beweging in de geschriften heeft veroorzaakt, en de werkzaamheden uit dien hoofde door het jaar fel zijn vermeerderd.

Gemeentegoederen.

ROERENDE EN ONROERENDE.

Hieraan is geene verandering gebracht.

De jachtverpachting op de gemeente-eigendommen heeft ditmaal slechts twintig franks opgebracht.

Aankoopingen, verkooping, mangelingen.

Wij hebben, na bekomene machtiging, het gebouw der « oude brandweer, » gelegen in de Warandestraat, verkocht aan den heer Gust. Glénisson, nijveraar, voor den wederzijdschen schattingsprijs van 2200 franks.

Dit gemeenteërf zou, na de uitvoering van het algemeen lijnrichtingsplan dier Staatsbaan, en volgens hetwelk de heer Glénisson zich voorstelt al zijne naastgelegene gebouwen herop te richten, van geene weerde meer geweest zijn voor de stad.

Wij verkochten ook een deel staande te wassen boomen ter streke « Schorvoirtstraat, » voor de som van 411.95 franken.

In de Hofstraat hebben wij, bij gelegenheid der verbreding der straat, overeenkomstig het bestaande lijnrichtingsplan, elf olmen boomen vervreemd voor de som van 141 franks, welke opbrengst onder het gewoon krediet van 1894 wordt verantwoord.

In nakoming van deze lijnrichting kochten wij aan,

namens de stad, 92^{m²} 95 grond van het perceel wijk P, n° 107, voor de som van 278.85 franks.

Door bemiddeling van den heer G. Van Pelt, Schepen van Openbare Werken, zijn wij er in gelukt de drie praalwagens, in magazijn geborgen sedert de eeuwfeesten van 1889, voor de som van 800 franken te verkoopen aan het komiteit der feesten, in 1893 te St. Truiden gegeven.

Betwistbare zaken.

Geene.

Gemeente-reglementen.

De Raad heeft in zitting van 18 Juni 1894 eindelijk een reglement der vergunningen op het gemeente-kerkhof aangenomen, hetwelk wij onder de rubriek « Gemeente-kerkhof, » TITEL XII, « Openbare Werken, » inlasschen.

Onder zelfde titel « Keurmeestersdienst », deelen wij het gewijzigd reglement-tarief mede op den vleeschhandel, zooals hetzelfde in zitting van 29 Januari 1894 gestemd, en bij koninklijk besluit van 12 Meert volgende werd bekrachtigd.

TITEL III.
GEMEENTE-INKOMSTEN.

Ontleding der gemeente-rekening van 1893 en waardeering der begrooting van 1895.

**GEWONE EN BUITENGEWONE
ONTVANGSTEN.**

A. GEWONE.

Erfelijke inkomsten.

	Rekening.	Begrooting.
Huurprijzen van stadseigendommen	6530.—	6520.—
Grasverpachting op het gemeente-kerkhof	30.—	30.—
Verkoop van hout, strooisel en schadden	206.80	75.—

*Gemachtigde heffingen, schattingen
en belastingen.*

7 bijvoegelijke centiemen op de belastingen	5049.14	5050.—
7 opcentiemen voor 15 jaren	6049.87	6050.—
4 opcentiemen voor 10 jaren	3457.08	3450.—
5 opcentiemen voor 10 jaren	4321.33	4350.—
6 opcentiemen voor 52 jaren	4327.83	4350.—
15 opcentiemen voor 10 jaren	12964.04	13000.—
3 opcentiemen voor den dienst der wegenis	2592.81	2600.—
Schoolgelden in de lagere en aangenomene scholen	1594.50	1600.—
Schoolgelden in de gemeente-bewaarschool	169.50	150.—

Opbrengst der plaatsen in de vleeschhal	363.—	400.—
Belasting op paarden en ossen	4377.60	4150.—
Id. op rijtuigen, op veeren of riemen	3175.—	3100.—
Kohier van prestatien tot onderhoud der buurt- wegenis	3277.12	3250.—
Belasting op het behouwd kadastraal inkomen, Iusthuizen en nijverheidsgebouwen, 10 %	28239.60	28260.—
Bijkomende belasting id. id., 5 %	14118.45	14130.—
Belasting op draaiorgels, tenten, danszalen, enz. Id. op de openbare bals	2020.90	2000.—
Keurrechten op het slachtvleesch en den visch- handel	2842.61	2800.—

Andere gewone ontvangsten.

Aandeel in het gemeentefonds (wet 18 juli 1860)	79937.06	79937.—
Id. id. id. (wet van 19 augustus 1889)	18747.—	18747.—
Toelaag-Staat voor stads-leevensschool	2333.—	2333.—
Id. Provincie id.	1000.—	1000.—
Id. Provincie voor stads-muziekschool	800.—	800.—
Id. Staat voor lager onderwijs	20687.—	19231.—
Id. Provincie id.	1900.—	1900.—
Id. Staat voor den dienst der bewaarscholen	1868.—	1850.—
Id. Staat voor de huishoudingsklas bij stads meisjesschool 1/3	225.—	225.—
Id. id. bij de aangenomene meisjes- school	225.—	—.—
Id. Provincie 1/3 voor id. id.	225.—	—.—
Id. id. voor de gemeentelijke huishoudingsklas	225.—	225.—
Eerste dividend van den buurtspoorweg Ant- werpen-Hoogstrachten-Turnhout	6370.—	6370.—
Tweede dividend id. id.	1038.67	1000.—

Eerste dividend buurtspoorweg Turnhout- Arendonck	—.—	4445.—
Id. id. Turnhout-Moll Meerhout	—.—	4488.—
Opbrengst der akten van den burgerstand	140.24	150.—
Id. der piscijnen en privaten	75.—	75.—
Militaire logementen, enz.	40.00	1000.—
Wedergeaf door de boordegenaars voor ambts- halve ruining der rivieren en waterloopen.	—.—	100.—
Vershillende ontvangsten, intresten der spaar- kas, enz.	1467.94	900.—

b. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

Goed slot der vorige rekening.	71833.86	—.—
Overschot der vorige dienstjaren op de be- grooting	—.—	33221.81
Vergunningen van grond voor begraafplaatsen op het gemeente-kerkhof	—.—	1000.—
3 opercentiemen gedurende 5 jaren tot betaling der intresten van uitgegevene kasbons	2892.79	2600.—
2 opercentiemen voor 3 jaren id. id.	1728.53	1725.—
Toelaag-Staat voor de buurtsteenwegen ter streke Heizijde.	23915.—	—.—
Id. der Provincie (1* helft van het 1/3)	11140.—	—.—
Toelaag-Staat voor meubelen der gemeentelijke huishoudingsklas	200.—	—.—
Id. id. der aangenomene id.	200.—	—.—
Id. der Provincie voor de gemeentelijke id.	100.—	—.—
Id. id. voor de aangenomene id.	100.—	—.—
Uitgift van 21 kasbons voor de buurtsteenwegen ter streke Heizijde.	21000.—	—.—
Toelaag-Provincie voor genomene gezondheids- maatregelen op het kanaal	150.06	—.—

Id. Staat voor vergrooting van lazaret met mobiliair	2000.—	—
Id. der Provincie id.	2000.—	—
Id. id. voor aankoop van een ontsmettingstoestel	267.—	—
Id. id. voor de herinrichting der stads-teekenschool voor 1891 (2 ^e helft)	520.—	—
Een vierde aandeel in de provinciale belasting op de honden voor 1892	610.85	—
Opbrengst van verkochte boomen in 1894.	—	411.95
Verkoop van overschotten van wegen langsheen de gemeentebuurtsteenwegen	—	900.—
Toelaag der Provincie voor de buurtsteenwegen ter streek Heizijde, (tweede helft van het 1/3 nog te ontvangen).	—	11140 —
Id. Staat voor gezondheidswerken in St. Elisabeth's Gasthuis 1/3	—	3492.—
Id. Provincie id.	—	3492.—

GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN.

1. Kapittel. Huishoudelijk plaatselijk bestuur	18738.52	20423.95											
2. » Publieke veiligheid en gezondheidsgestellenis.	36942.17	37666.09											
3. » Gemeentewerken	11666.62	12350.—											
4. » Handel en scheepvaart	—	—											
5. » Kazernerij, logementen en transporten	40.00	1000.—											
6. » Openbare weldadigheid	<table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">}</td> <td>Godshuizen 20942.57.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Armen 47150.—</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Gem. fonds 4718.61</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Id. bijv. v. 1892 3538.96</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Onderhoud der bedelaars 950.—</td> </tr> </table>	}	Godshuizen 20942.57.		Armen 47150.—		Gem. fonds 4718.61		Id. bijv. v. 1892 3538.96		Onderhoud der bedelaars 950.—	77300.14	71163.03
}	Godshuizen 20942.57.												
	Armen 47150.—												
	Gem. fonds 4718.61												
	Id. bijv. v. 1892 3538.96												
	Onderhoud der bedelaars 950.—												
Mede te dragen	fr. 144687.45	142603.07											

	Medege dragen	fr. 144687.45	142603.07
7. Kapittel. Eeredienst		2100.—	2100.—
8. » Openbaar onderwijs		57261.26	58392.73
9. » Schoone kunsten		9536.94	10000.—
10. » Gevestigde schuld.		15942.09	24839.09
11. » Regelingen		598.16	1200.—
12. » Herhalingen		955.48	2981.44
13. » Buitengewone uitgaven		82646.91	18476.00
14. » Verschillende uitgaven.		4355.36	4410 —
15. » Nieuwe werken en bijzondere uitgaven		12516.04	9698.96
	Totaal fr.	330599.99	274701.29

UITKOMST DER BEGROOTING VAN 1895.

Ontvangsten	fr. 308073.76
Uitgaven	» 274701.29
Overschot	fr. 33372.47

Oude Schulden.

Zonder verandering.

Leeningen.

Zooals wij verleden jaar vermeldden, dachten wij zonder langer verwijl eene geldleening te verrichten voor in zicht zijnde gezondheidswerken. Tot heden echter is deze niet verwezentlijkt.

Het gevolg er van is, dat de tijdelijke uitgift van kasbons, ten gezamentlijke bedrage van 120.000 franks, wier aflossing werd gesteld uiterst vóór 1 Januari 1895, dient te worden verlengd mits noodige bemachting,

ofwel zal men eerstdaags te beramen hebben over de voorwaarden eener leening van 120.000 franks, tot aflegging der gemelde kasbons.

De gemachtigde heffing van 5 buitengewone opcentiemen tot bestrijding hunner intrèsten aan 4 %, op de som van 99000 franks, loopt insgelijks ten einde met 1 Januari aanstaande, zoodat in eene of andere veronderstelling, de noodige machtiging dient te worden gevraagd om deze te behouden.

Financiële gesteltenis.

De rekening der stad over het dienstjaar 1893, te geschikten tijde nedergelegd, geeft een overschot van fr. 50767.09

Hiervan moet worden afgetrokken, als erin versmolten en reeds verrekend :

A.) Het batig slot der begrooting van 1893, verrekend in begrooting van 1894, fr. 26292.56

B.) De optrek der rekening van 1893, beginnende met het goed slot der rekening van 1892, algemeene uitslag van alle vorige dienstjaren, 't zij 71833.86

Verminderd met het cijfer van den opzoek der begrooting van 1894, als zuivere uitslag der vorige dienstjaren fr. 55231.28

't zij 16602.58

Samen zijnde de optrek der begrooting van 1894 fr. 42895.14

Blijft aldus fr. 7874.95

Dit goedslot spruit hoofdzakelijk voort uit de meerdere opbrengst van het gemeentefonds; ons aandeel in 1893 bedroeg 79937.06 fr., terwijl er slechts fr. 71225.40 in ontvangst werd voorzien.

Eensdeels is de gemeente daarenboven in verschoot lastens de Provincie voor de som van fr. 11140.00, vormende de tweede helft van het derde deel toelaag in de buurtsteenwegen ter streek Heizijde; anderdeels blijft er in de begrooting voor 1895 te herbrenge fr. 6298.96 voor de studie der stoepen en riolen, niet gebruikt in 1893.

De opbrengst van eenen opcentiem gaf omtrent denzelfden uitslag als vroeger.

In grondlasten	fr. 389.19
In personeel	» 332.12
In patentrecht	» 142.96
	<u>864.27</u>

Comptabiliteit.

BEGROOTING VAN 1894.

Deze is door de Bestendige Deputatie behouden zooals zij door den Gemeenteraad werd voorgedragen, in :

Ontvangsten	fr. 298434.63
Uitgaven	» 273084.77

Overschot fr. 25349.86

Rekening over 1893.

Deze rekening geeft :

In ontvangsten	fr. 381367.08
In uitgaven	» 330599.99
	<hr/>
Het overschot is fr.	50767.09

Pensioenkas der toegevoegden.

Bij de opname van het fonds, bleek het dat :

De ontvangsten bedroegen	fr. 1516.24
De uitgaven	» 945.58
	<hr/>
Het overschot fr.	600.66

Met dit overschot werd eene belgische obligatie 3 % aangekocht, N^r 30799 van 500 fr.

De oud-toegevoegde Josephus Feyen, die een jaarlijksch pensioen van 225 fr. genoot, is op 6 Februari 1894 overleden.

Het pensioenfonds bezit thans in kapitaal 17765.69 franks.

TITEL IV.

LIEFDADIGE GESTICHTEN.

Bureel van Weldadigheid.

Bij de voorstelling van kandidaten voor de vijfjaarlijksche vernieuwing, werd de heer Alfons Verwaest,

koopman, als eerste kandidaat gesteld en ook verkozen.

Niettemin vernam de Gemeente-Raad met spijt dat de achtbare heer Voorzitter, Joseph Van Ravestyn, uit hoofde van hoogen ouderdom en ziekelijken toestand, tot ontslag had besloten.

De Raad was eenparig om dit vertrek te betreuren, en rekende het zich ten plicht dankbetuigingen te stemmen voor de onnoemelijke diensten door Hem aan Stad en Arme bewezen. Ook betreurde hij ten zeerste dit eervol en verdienstelijk aftreden.

Kort daarna werd de heer Jos. Versteylen, lid van het Bureel en Griffier van het Vrederecht, tot zijnen opvolger als Voorzitter verkozen.

Bij koninklijk besluit van 13 Meert 1894 is Mej. Bartels Maria Constantia, concierge bij het Bestuur van Weldadigheid, vereerd met de medalie van verdiensten van derde klas.

Geneeskundige dienst.

Zonder verandering.

Roerende en onroerende goederen.

Hieraan is geene verandering gekomen.

Giften en legaten.

Er zijn geene giften noch legaten gedaan.

Aankoopingen, verkooping en mangelingen.

Wij hebben deswegens niets bijzonders te vermelden.

Aflegging en aanlegging van kapitalen.

Met het legaat van Mej. Cornelia Snyders, werd eenen belgischen titel 3 % Nr 30080, groot in kapitaal fr. 400 à fr. 101,35, aangekocht.

Comptabiliteit.

REKENING 1893.

Zij sluit in :

Ontvangsten op	fr. 61776.20
Uitgaven op	fr. 54564.83
	<hr/>
Overschot fr.	7211.37

BEGROOTING 1894.

Deze werd vastgesteld in :

Ontvangsten op	fr. 62527.72
Uitgaven op	fr. 61363.44
	<hr/>
Overschot fr.	1164.28

Voor 1894 werd het aandeel der stad Turnhout tot vorming van het gemeenzaam fonds gesteld op 5569.74 franken.

Over het algemeen mogen wij bestatigen dat de uitwerkselen der wet van 27 November 1891 op den openbaren onderstand, tot nu toe niet ten onzen ongunste zijn.

Onderstanden, uitdeelingen.

De rekening over 1893 ontleedende, bevinden wij dat de bijzonderste uitgaven voor den dienst der openbare weldadigheid bestonden :

In geld	fr. 14000.—
In eetwaren	» 12992.79
In kleederen, lijnwaad, beddegoed	» 898.01
In geneesmiddelen	» 1914.75
Jaarwedden der genees-, heel- en vroedmeesters	» 3000.—
Mondkosten enz. der bestellingen ten huize	» 14738.11
Voor armen ter woonst in vreemde gemeenten geholpen in 1893.	» 66.25
Voor armen, ter woonst in vreemde gemeenten geholpen in vroegere jaren.	» 22.20
Voor huishuren	» 3000.—
Aan vreemde behoeftigen in de stad verblijvende.	» 398.18

De stadstoelagen worden onderverdeeld als volgt :

1. Buitengewone toelaag	fr. 23000.—
2. Gewone	» 23150.—
3. Voor armen, in vreemde gemeenten in 1893	» 500.—
4. Voor armen in vreemde gemeenten in vroegere jaren	» 500.—

Al deze diensten zijn uitsluitelijk door het bureel verricht. Deze lastens de Godshuizen laten wij hieronder volgen.

Betwistbare zaken.

Geene.

Godshuizen.

BESTUUR.

Het mandaat van den heer Gust. Glénisson is voor vijf jaren vernieuwd geworden.

Het bestuur blijft onveranderd.

Roerende en Onroerende goederen.

Sedert lang reeds had zich de noodzakelijkheid opgedaan in St.-Elisabeth's gasthuis de gemakken af te zonderen. Eene geopende studie wees ook het nut uit rustzalen bij te bouwen, weshalve in vooruitzicht der tusschenkomst van Provincie en Staat, de heer provinciale Bouwmeester met het opmaken van plan en bestek werd gelast.

Na menigvuldige onderhandelingen met het hooger Bestuur, gunstig advies der provinciale geneeskundige Commissie en belofte der bestendige Deputatie, den Provincieraad in zijnen eerstkomenden zitting de tusschenkomst der Provincie, waar deze van den Staat afhangt, voor te leggen, heeft de Raad der stad in buitengewone toelaag aan het Bestuur der Godshuizen de gansche uitgaaf voorzien, 't zij fr. 10476.00 prijs der aanneming.

Deze werken worden thans door den heer Antoon Faes, aannemer ter stede, voltrokken.

Giften en legaten.

De verkoop der gelegateerde pachthoeve door wijle Mej. Cornelia Snyders, waarover verleden jaar breedvoeriger werd gehandeld, heeft voor St. Petrus Godshuis eene zuivere opbrengst van fr. 1132.47 gegeven.

Aan St. Petrus Godshuis werd door wijlen den heer Van Ballaer Ed. Vinc Jos., eene gift gedaan van 1000 franks, uit te betalen bij overlijden zijner echtgenoot, tochtenaresse haar leven gedurende.

Aankoopingen, verkooping, mangelingen.

Het bestuur der Godshuizen verkreeg machtiging om te verkoopen verschillende gedeelten bouwland, meest allen gelegen langsheen den Staatssteenweg van Turnhout op Hoogstraeten, en waarop door aankoopers huizingen zijn gebouwd. Deze zijn :

Namens St. Petrus Godshuis.

Aan den heer P. Van Dooren, van het perceel P 152i, 4 aren 80 cent., aan 120 fr. de aar.

Aan denzelfden nog 3 aren 22 cent., aan 300 fr. de aar.

Aan den heer Fr. Smulders, van dezelfde perceel, 3 aren 7 cent., ook aan 300 fr. de aar.

Namens St. Elisabeth's Gasthuis.

Aan den heer Jos. Roevens, van het perceel P 66c, 3 aren 20 cent., aan 375 fr. per aar.

Namens het Begijnhof.

Aan den heer J.-B. Jacobs, van het perceel B, 977a, 1 aar 35 cent., aan 225 fr. per aar.

Het bestuur der Godshuizen werd ook gemachtigd tot ruiling namens St. Elisabeth's Gasthuis, van het perceel O, nr 478, 37 aren 4 cent., tegen het perceel B, nr 1005c, 18 aren 50 cent., in eigendom bij den heer Aug. Nuyens-Donnez.

Aflegging en aanlegging van kapitalen.

Sedert het laatste verslag is er ten voordeele van het arm-weezenhuis eene rent afgelegd door den heer J. Van Nunen, smid te Turnhout. Deze rent was groot in kapitaal fr. 2116.40, tegen intrest van drij ten honderd.

Aan het Begijnhof werd ook eene rent afgelegd van fr. 544.21 à 3 1/2 %, door de gebroeders Maes, landbouwers te Desschel.

Comptabiliteit.

Voor 1894 zijn de begrootingen vastgesteld als volgt :

	Ontvangsten	Uitgaven	Overschot
Gasthuis	fr. 36201.30	fr. 36158.44	fr. 45.86
Godshuis	» 38456.84	» 38442.56	» 14.28
Begijnhof	» 18594.12	» 18584.86	» 9.26
	fr. 93255.26	fr. 93185.86	fr. 69.40

De nedergelegde rekeningen over 1893 bedragen :

	Ontvangsten	Uitgaven	Overschot
Gasthuis	fr. 27516.33	fr. 22636.78	fr. 4879.55
Godshuis	fr. 25517.21	fr. 24240.88	fr. 1276.33
Begijnhof	fr. 20839.61	fr. 18156.93	fr. 2682.65
	fr. 73873.15	fr. 65034.62	fr. 8838.53

Betwistbare zaken.

Geene.

Begijnhof. — Fondatie en Infirmierij.

Bij voortduring worden er 8 zieke of gebrekkige begijnen in de Infirmierie onderhouden.

De Fondatie telt 9 kostgangsters.

St. Elisabeth's Gasthuis.

Het getal religieuzen is met eene verminderd, waar door dit 18 blijft bedragen.

De onderhoudsprijs voor 1894 is op 1,80 fr. per dag bepaald tegen 1,75 fr. in 1893.

Men onderhield ten laste van :

Turnhout	288 personen
Andere gemeenten	19 »
Staat	2 »
Voor hunne penningen	25 »
	<hr/>
Samen	334 personen.

St. Petrus Godshuis.

Het cijfer der bestedingen daalde van 142 op 135. Er zijn thans 10 kloosterzusters in het gesticht bezigd.

De toelaag van de stad voor ouderlingen en weezen bedroeg fr. 8492.57c.

Zinneloozen, blinden en doofstommen.

De onderhoudskosten dezer behoeftigen worden voortaan gedragen door het gemeenzaam fonds voor de helft, en door Staat en Provincie ieder voor een vierde.

Bedelaarswerkhuizen.

In het toevluchtshuis van Wortel onderhielden wij 5 bedelaars en 1 te Brugge.

De stad betaalde hiervoor 644.64 fr.

In de Landbouwkolonie van Weldadigheid te Merxplas zijn gemiddeld 18 bedelaars lastens de stad onderhouden. Wij betaalden hiervoor in 1893 franks 1268.04.

Weldadigheidsscholen.

Te Reckheim en te Ruysselede zijn samen 4 personen opgenomen, waarvoor 664.25 fr. is betaald.

TITEL V.

E E R E D I E N S T.

Geestelijkheid.

Op het einde van 1893 is alhier, als Kapelaan in St. Pieter gesteld, de eerwaarde heer Dircx Fr. Car. Jos., priester in het Seminarie.

Kerkfabrieken.

Deswegens hebben wij geene veranderingen aan te stippen.

Rekeningen. — 1893.

a. ST-PETRUS-KERK.

Deze is goedgekeurd in :

Ontvangsten	fr. 20992.14
Uitgaven	» 20768.46
	<hr/>
Overschot fr.	223 68

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Deze behield in :

Ontvangsten	fr. 684.12
Uitgaven	fr. 680.02
	<hr/>
Overschot fr.	4.10

Begrootingen. — 1894.

a. ST. PETRUS-KERK.

Zij houdt in :

Ontvangsten	fr.	20491.87
Uitgaven	»	19358.83
		<hr/>
Overschot fr.		1136.04

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

De Bestendige Deputatie bracht dezelve in :

Ontvangsten	fr.	715.91
Uitgaven	»	688.65
		<hr/>
Overschot fr.		27.26

Roerende en onroerende goederen.

De Gemeenteraad verleende goedkeuring aan de beraming van den Kerkraad van St-Pieter, dd° 1 April 1894, houdende verkoop uit de hand voor den aanboden prijs van 150 franks, van een gedeelte grond ter streke « Lokeren gehucht. »

Dit bedroeg in oppervlakte 1 aar 68 centiaren 97/100, en werd gekocht door den heer John Glénisson, als palende aan het landgoed aldaar langsheen den steenweg op Gierle gelegen.

De Gemeente-Raad beraamde meermaals over het ontwerp tot ruiming der Kerkhofmuur, rond het Oud-

Parochiaal Kerkhof ter Groote Markt, reeds in ons verslag van verleden jaar vermeld.

Er was te dien einde op de stedelijke begrooting van 1893 een krediet van 15,000 fr. voorzien, in de hoop dat het Kerkfabriek van St.-Pieter zijnerzijds voor een geëvenredigd deel zoude tusschenkomen.

Ditzelve stelde echter zijne toelaag slechts op 2000 fr., en daar het bestek fr. 20656.03 beliep, bleef er een te kort van ruim 3000 fr. door de stad te dragen.

Zulks scheen derf Gemeente-Raad al te bezwaarlijk, weshalve voorloopig aan deze prachttuitgaaf geen gevolg is gegeven.

De bespreking van deze werken bracht het vraagstuk in beraming, aan wien, of Stad of Kerk, de eigendom van het oud parochiaal Kerkhof zoude behooren.

Na wederzijdsche beweringen in een en anderen zin, werd de zaak andermaal behandeld in Raadzitting van 9 April 1894.

Wij geven hier letterlijk de beraming deswegens genomen.

De ingeroepene archieven deelen wij mede als ahangsels aan het huidig verslag, aan het hoofd der « Geschiedkundige bijdragen. »

Raadzitting van 9 April 1894.

De heer Burgemeester geeft eene omstandige mededeeling betrekkelijk het oud parochiaal kerkhof, over welks eigendom in vorige zitting omstandig werd gehandeld, en navolgens welke beraming de stadsarchivarius, hiertoe opzettelijk belast door den heer Burgemeester, in de archieven der stad nauwkeurige opzoekingen heeft gedaan, dewelke ZEd. doen besluiten dat de eigendom van gezegd oud parochiaal kerkhof op onweerstaanbare grondslagen aan het kerkfabriek van St. Petrus berust.

Tot staving zijner gevolgtrekking legt ZEd. een omstandig bundel ter tafel, getrokken uit de oorkonden der stad, en wel hoofdzakelijk 1° uit het register n° 1096 « Resolutieboek » acta in Collegio Dominorum, dd^{is} 16 Februari 1778 en 25 Februari 1778; 13 Mei 1778; 3 April 1778; goedkeuring van het kapittel van St. Petruskerk en 24 April volgende, bekrachtiging door Z. H. Monseigneur den Bisschop van Antwerpen;

2° Uit de kerkmeestersrekeningen, register 88, jaren 1771-1774 en register 89, jaren 1774-1776 en 1776-1778.

3° Uit de kerckerekeningen, register 46, folio 69, jaren 1681-1682, register 45, folio 87, jaren 1679-1680 en zelfde register folio 122, ook register 49,

folio 61, jaren 1687-1689 en zelfde register folio 135.

Daarenboven nog wijst ZEd. op het vonnis van het Verbrekingshof van 14 Augustus 1851, in zake der gemeente Antoing tegen het kerkfabriek.

Opvolgend doet de heer De Somer zijne opmerkingen deswegens gelden, vermeenende dat deze bescheeden geen stellige akt van eigendom bijbrengen, waarom hij dan de vorming van een komiteit van rechtsgeleerden vooruitzet, opdat eindelijk ten duidelijkste worde vastgesteld aan wien, of stad of kerk, dit pand toehoort.

Bij nadere discussie door de heeren Burgemeester, Glénisson en Van Hal, trekt deze echter zijn voorstel in, terwijl de heer Glénisson besluit met het volgende dagorde te stellen:

« De Raad, gehoord de uitleggingen gegeven door den heer Burgemeester en de doorslaande bewijzen voorgebracht, waaruit op eene ontegensprekelijke wijze blijkt, dat het oud parochiaal kerkhof de eigendom is van het kerkfabriek, verzoekt de aangehaalde stukken in het proces-verbaal te vermelden, ten einde er in de toekomst altijd kan op worden gewezen.

De heer schepen Van Hal, de redenen van den heer Burgemeester bijtredende, stelt zijnerzijds voor dat de aangehaalde bescheeden in het jaarlijksch

verslag der stad worden ingelascht, ten einde in de toekomst allen twist deswegens te verijdelen.

Nadat de heer Burgemeester deze twee voorstellen had ondersteund, drukt ZEd. nog den wensch uit dat er aan het kerkfabriek van St. Pieter omstandige officieele kopij worde overgemaakt dier stukken, om in zijne archieven bewaard te blijven.

Eindelijk verklaart de heer De Somer genoeg te nemen met het voorstel Van Hal, doch zijne overtuiging niet te hebben over het dagorde Glénisson, en de motie van den heer Burgemeester onnoodig te vinden.

Bij de drij stemmingen die hierop werden uitgebracht, wordt het voorstel Van Hal eenparig bijgetreden, en deze der heeren Glénisson en de Burgemeester met twaalf stemmen tegen ééne.

Giften en legaten.

Het kerkfabriek van O. L. Vrouw te Severdonck, ontving eene gift onder levenden van 2000 franks, gedaan door Mejufvrouw Joanna Dierckx, landbouwerster te Severdonck onder Turnhout.

Zij had voor doel de stichting van vier eeuwigdurende gezongene jaargetijden van derde klas, met zondaagsch gebed, als volgt:

1° Voor wijlen haren vader J.-B. Dierckx, op 6 December.

2° Voor wijle hare moeder Cath. Keuppens, op 30 Juni.

3° Voor wijlen haren stiefvader Adr. Michielsen, op 6 Juni.

4° Voor wijlen haren broeder Joseph Dierckx, op 30 September.

Kapitalen.

Deze zijn dezelfde gebleven.

TITEL VI.

OPENBAAR ONDERWIJS.

College van Humaniteiten.

Het gesticht blijft even bloeiend. Vijf honderd kostgangers en leerlingen der stad ontfangen er eene grondige opvoeding.

In 1895 zal het vijftig jaar geleden zijn, dat de eerweerde Paters zich alhier vestigden, en de tot dan toe alhier bestaande latijnsche school herinrichtten.

Deze verjaring zal, naar wij vernemen, met luister worden herdacht.

Staats middelbare school.

Bij koninklijk besluit van 28 Februari 1894, is de

heer H. Huybrechts, geneesheer, tot lid van het besturend bureel genoemd, in vervanging van den heer J. B. Hollemans, overleden.

Wij hebben het genoegen te kunnen melden dat de heer Fr. Verschoren, oud-leerling onzer Staats middelbare school, wiens schitterende onderscheidingen in de algemeene prijskampen wij jaren gedurende mochten toejuichen, voor de jury der Normalschool te Gent zijn eindexamen als regent bij Staats middelbare scholen (Vlaamsche gewesten) met de allergrootste onderscheiding komt af te leggen.

Zulks strekt voorzeker den heer Verschoren, der school en den onderwijzers tot eer.

Het onderwijzend personeel is hetzelfde gebleven.

In den algemeenen prijskamp voor de Nederlandsche taal in 1894, bekwam de heer Van Gerven Aug., den 3° accessit en de heer De Vooght Joseph den 5°.

Gemeente Lager Onderwijs.

In de stads jongensschool ontvingen 99 leerlingen het kosteloos onderwijs, terwijl er 2 werden aangeworven mits betaling.

De heeren Edm. Tyriard, hoofdonderwijzer, en Jos. Moreels, hulponderwijzer, blijven met het onderwijs gelast.

De jaarwedde van dezen laatste is met 1 Januari 1894 op 1400 franks gebracht.

De inschrijvingslijst voor het schooljaar 1894—1895 bevat 91 namen.

In de gemeente meisjesschool, onder bestuur van Mej. Cath. Dewit, groeit de bevolking immer aan. In 1892—1893 waren er 214 kosteloze inschrijvingen en 26 mits betaling.

In 1893—1894 beliepen deze getallen 325 en 46 leerlingen; en voor 1894—1895 zijn er 354 namen op de kosteloze inschrijvingslijst gebracht.

In de gemeente-bewaarschool werden 208 kinderen kosteloos opgenomen, terwijl 16 ander mits betaling zijn toegelaten.

Eene hoofdonderwijzeres en vijf hulponderwijzeressen blijven met den dienst gelast.

Voor het jaar 1894 zijn de jaarwedden dezer laatste met 100 franks verhoogd geworden.

Onderstanden voor het lager onderwijs.

In 1893 hebben wij ten titel van toelaag voor het lager onderwijs ontvangen :

Van den Staat, als gewone	fr.	18887.—
Id. voor bijvoegelijke	»	1800.—
Van de Provincie	»	1900.—
Van den Staat voor de bewaarscholen	»	1868.—

Op de gewone toelaag voor het lager onderwijs werd eene som van fr. 373.05 ingehouden voor ons aandeel in de pensioenen van gewezen onderwijzers of hunner weduwen.

Voor 1894 zal deze afhouding geschieden op voet van :

Voor Mr G. Tyriard	fr.	16.40
» » E. F. Bertels	»	321.40
Voor M ^{me} W. Cools en Kinderen	»	9.56
Id. De Meyer	»	31.04

Samen fr. 381.40

De schoolgelden in de gemeente en aangenomene scholen beliepen in 1893 ter som van 1594.50 franks, en in de gemeente-bewaarschool 169.50 franks.

Bijzonder lager onderwijs.

Het onderwijzend personeel der aangenomene jongensschool blijft zich met den grootsten iever van zijne taak kwijten.

In aanzien der voortdurende eervolle onderscheidingen, door de leerlingen in de algemeene prijskampen en van Godsdienst behaald, besloot de Raad tot vergelding aan de onderwijzers eene belooning te schenken.

Deze bestond voor den heer Ad. Fr. Jacobs, Bestuurder, in een zilveren eeremetaal, en voor hem en

zijne tien hulponderwijzers in het « Kramers en Bonte's Woordenboek, » in twee deelen.

Aan de leerlingen werd eene som van 250 franks in prijsboeken voorbeschikt.

In 1894 bedraagt de stedelijke toelaag aan zelfde school fr. 20950.

Zij werd bezocht door 800 leerlingen met kosteloozen toegang, en 53 mits betaling. Voor 1894-1895 bedraagt het getal kostelooze inschrijvingen 885.

De uitslag van den prijskamp in Godsdienstleer, door het Bisdom uitgeschreven in 1894, is even als in 1893, schitterend voor de school ; niet minder dan 39 benoemingen op 40 mededingers.

In de aangenomene meisjesschool, bestuurd door Mej. Phil. Moerman, is eene zevende hulponderwijzeres bijgenoemd geworden. De toelaag werd uit dien hoofde verhoogd met 1000 franks, en gebracht op 12300 franks.

In 1893-1894 had de school 568 kostelooze en 29 betalende schoolkinderen.

Voor 1894-1895 zijn er 586 kostelooze inschrijvingen gedaan.

De aangenomene gemengde school te Severdonck, voortdurend bestuurd door Mej. Mar. Van Haver, telt thans 76 leerlingen, waartusschen er 18 mits betaling zijn toegelaten.

De kosteloze inschrijvingen voor 1894-1895 be-
loopen tot 59.

De stadstoelaag bleef behouden op 1700 franks.

In de aangenomene bewaarschool, waar 400 kin-
deren een degelijk onderricht en voeding genieten, is
sedert jaren eene betalende afdeeling bijingericht.

De noodwendigheid deed zich op de lokalen te
vergrootten, ofwel andere gelegenheden te zoeken, en
daar het schoolopzicht hiertoe meermaals aandrang,
is ons door bevoegd komiteit ter kennis gebracht dat
eerlang hieraan zal kunnen worden voldaan.

De school der nonnen van het H. Graf werd bezocht
door 545 kinderen, onderverdeeld in 395 betalende,
waarvan 40 kostgangsters: 150 kosteloze, waartus-
schen 95 zich ook toegden op kantwerken, naaien,
breien, enz.

Bijzondere kostschool.

Het pensionnaat van het klooster van 't H. Graf
telde in 1893-1894 veertig kostgangsters.

Nijverheid-, Ambacht- en Normaalscholen.

Over de inrichting ter stede der twee huishoudings-
klassen, gevoegd aan de gemeente- en aangenomene
lagere meisjesscholen, hebben wij verleden jaar breed-
voerig gehandeld.

De onderwijzeressen en het getal leerlingen zijn
dezelfde gebleven. Wij hebben ons in onze verwach-
ting niet bedrogen gevonden, en wij hadden meermaals
het genoegen de vorderingen te bestatigen, onder de
wijze leiding der meesteressen door de leerlingen in
het huishoudkundig onderwijs gemaakt.

Tot belooning voor den ijver der eenen, en de vlijt
der anderen, hebben wij beide klassen, met de onder-
wijzeressen aan het hoofd, op kosten der stad de We-
reldtentoonstelling van Antwerpen laten bezoeken.

Uit de verslagen, ons door de leerlingen met hunne
dankbetuigingen gezonden, blijkt dat hunne aandacht
op bijzondere wijze werd gevestigd op de oefeningen
in de model-huishoudingsklas van Mej. J. Van Ge-
huchten, van Antwerpen, Toezichtster van den Staat,
dewelke ons tijdens de inrichting alhier op bijzondere
wijze behulpzaam was.

Wij brengen ook hulde aan de Damen van het plaat-
selijk beschermingskomiteit, die tijdens het schooljaar
meermaals de lessen bijwoonden en aldus onderwijze-
ressen en leerlingen wisten aan te moedigen.

TITEL VII.

SCHOONE KUNSTEN, WETENSCHAPPEN EN LETTEREN.

Teekenschool.

Het onderwijzend personeel is hetzelfde gebleven.

Bij de jaarlijksche beoordeeling der prijskampen, heeft de bevoegde Jury andermaal kunnen bestatigen dat het onderwijs met veel kennis wordt gegeven en de leerlingen groote vorderingen maken.

Tot bloei der school is de wensch gevormd dat het Staatsbestuur de schoone verzameling modellen, binst de twee jaren vergund, welhaast moge volledigen.

Het Gouvernement heeft ons andermaal vijf eere-metalen tot beloningen in de prijskampen gezonden.

Voor de winterleergangen waren er dit jaar 263 inschrijvingen, buiten dat er voor de zomerlessen nog 75 leerlingen werden aangenomen.

Muziekschool.

Deze inrichting maakt voortdurend loffelijke vorderingen. De concerten door het jaar, en de uitvoeringen op de prijsdeeling, mochten den meesten bijval genieten.

Voor de eerste maal zagen wij de school tijdens de kermisfeesten op het kiosk ter Groote Markt optreden, om er een welgelukt en van eenieder geprezen symphonisch en vocaal concert te geven.

Moge zij onze bevolking in de toekomst nog meerdere zulke feesten aanbieden!

De jaarwedde van den heer Jos. Van Damme, leeraar der vioolklas, werd voor 1894 geregeld, en op 550 franks bepaald.

De toelaag der provincie bleef behouden op 800 fr.

De school telde in het afgelopen jaar 107 leerlingen; de vioolklas had 12 volgelingen; voor de klarinet volgden er 8 de lessen; 2 voor den obo; 3 voor de fluit; 4 voor de cornet à pistons; 2 voor beugel; 2 andere voor den saxhoorn-alto; 2 voor den tuba en 1 voor trombone en 1 voor den hoorn.

De school had dus 37 instrumentisten.

Bijzondere Muziekschool.

Zonder verandering.

Letterkundige genootschappen.

Deze bestaan ter stede niet.

Oudheden.

Deswegens hebben wij niets merkwaardigs te vermelden.

Muziekgezelschappen.

De maatschappijen « De Onafhankelijken » en « De Xaverianen » gaven, ter gelegenheid der kermisfeesten, openbare concerten op het kiosk der Groote Markt. Zij ontvingen ieder eene zilveren vergulde medalie met de wapens der stad versierd.

Wij drukken hier onzen dank uit voor hunne gekende bereidwilligheid, tot het opluisteren onzer stadsfeesten.

De maatschappij « Orpheus » vierde dit jaar op luisterlijke wijze het vijf-en-twintigjarig lidmaatschap van vier harer leden.

TITEL VIII.

GEZONDHEIDSDIENST.

Openbare gezondheidsgesteltenis.

Op het stuk der onbewoonbare huizen in den binnen der stad, waarover wij verleden jaar meer omstandig gewaagden, is eindelijk door den heer Burgemeester een besluit moeten genomen worden, waarbij verscheidene woningen ambtshalve werden gesloten en onbewoonbaar verklaard.

De algemeene gezondheidstoestand der stad blijft voortdurend uiterst gelukkig.

De aangiften van sterfgevallen zijn uiterst raar, en wij besluiten hieruit, dat sinds jaren onze stad zulken gunstigen toestand niet heeft gekend.

Het Lazaret bij St. Elisabeth's Gasthuis is thans voltrokken; enkel blijft er nog eenen dampoven aan te schaffen.

Naar voorschrift der hoogere overheid, hebben wij op het kanaal eene gezondheidstatie ingericht, om toevallig de verdachte vaartuigen te ontsmetten, en aldus de voortzetting der cholera te keer te gaan, die te Luik bij voortduring heerscht.

Koepokinentingen.

Meermaals is de zaak der officieele, zelfs verplichtende pokzetting ten berde gekomen. Om dit heilzaam behoedmiddel zooveel mogelijk algemeen te maken, wordt deze in alle openbare besturen en inrichtingen vereischt, zooals wij verleden jaar verhaalden.

De plaatselijke geneeskundige commissie heeft een ontwerp-reglement ingezonden ter bevordering der gedwongene pokzetting, over welks wettigheid eenigen twijfel is gerezen.

Ook is de algemeenheid van dezen dienst, door ieder der praktizijns in zijne cliënteel te verrichten,

door sommigen aangeprezen, hetwelk veeleer tot de vrije inenting zoude verstrekken.

Middelwyl dient over een en ander nader te worden beraamd.

Reinigheidsdienst.

Dit jaar is er eene zekere verbetering bewerkt, doordien eene tweede ronde werd gedaan, waarbij eerstens de huishoudelijke vuilnissen, en tweedens die der straat worden ontvoerd.

De vermeerdering van uitgaaf, hierdoor ontstaan, is regelmatig in de begrooting voor 1894 voorzien.

De riolen, waterloopen en waterleidingen zijn door de zorg van het bestuur der werken ten geschikten tijde gereinigd.

Begrafenissen.

De dienst van vervoer der lijken blijft onveranderd. Tot hiertoe werden er nog geene voorstellen door belanghebbenden gedaan tot het inrichten van lijk-wagens.

Wat de begrafenissen ten Gemeentekerkhove betreft, deelen wij het reglement op het stuk mede onder titel XII, « Gemeentekerkhof ».

Rampen en ongelukken.

Op 29 Augustus 1894, had er in onze spoorweg-

standplaats eene botsing plaats tusschen een manœuvrecrend machien en eenen binnenstoomenden reizigerstrein. Gelukkig bepaalde zich alles bij stof-felijke schade en eenige lichte kneuzingen.

Uit het onderzoek is gebleken dat de ramp was ontstaan door het trekken van eenen verkeerden excentriek.

Wij hebben geene andere rampen of openbare ongelukken te betreuren.

Brandspuitdienst.

De kosten van onderhoud van het materieel en van de kleeding der manschappen, ten laste der stadskas, blijven bepaald op 800 franken.

Het materieel is voortdurend goed onderhouden, het personeel blijft zijne goede faam waardig; zoowel bij de oefeningen als ten tijde van ramp is hetzelfde met den grootsten iever beziel.

In den loop des jaars nam het vrijwillig pompiers-korps deel aan de oefeningen door de stad Antwerpen ter gelegenheid der Wereldtentoonstelling ontworpen.

Het mocht er eenen welverdienden en algemeenen bijval verwerven.

TITEL IX.

JUSTICIE, OPENBARE VEILIGHEID EN GEVANGENIS.

Politie.

Het personeel der politietoegevoegden is hetzelfde gebleven.

De agent Ger. Backx, werd tot de eerste klas verheven met eene wedde van 1000 franks.

Bij de nachtwachters hebben vijf nieuwe benoemingen plaats gehad, in vervanging van vijf andere, die, de noodzakelijkheden van den dienst niet kunnende nakomen, hun ontslag hadden gegeven.

Misdaden, Overtredingen, Aanhoudingen.

Van 1 September 1893 tot 1 September 1894 werden er 831 processen-verbaal opgemaakt, waartusschen er 570 voor boetstraffelijke feiten, en 261 van bestuurlijken aard, te weten :

Aanslag tegen de eerbaarheid	3
Eerrooverij	5
Misbruik van vertrouwen	1
Aftrachelarij	1
Dieverij van hout en strooisel	91
Id. van verschillende voorwerpen en hofvruchten	17
Vernieling van veldvruchten	3
Vernieling van afsluitingen	27

Huislieverij met of zonder braak	75
Doodshedreigingen	1
Aanrandingen	4
Mishandelingen, beledigingen en smaadwoorden	93
Opstand, bedreigingen, smaad aan de politie	15
Ongemuilbande honden	19
Naakt zwemmen	1
Dronkenschap	92
Herbergen	22
Straatschennis en ruststoornis	27
Andere overtredingen aan gemeente- en provinciale reglementen	72
Bedelarij en landlooperij	2
Baubreuk	1
	Samen 570
Huiszoekingen	14
Onderzoek en opzoekingen	98
Bevel van aanhouding	111
Ongelukken	4
Brandrampen	4
Zelfmoord	2
Drenkeling	2
Moed en zelfopoffering	1
Zinneloosheid	2
De Commodo en Incommodo	23
	Algemeen totaal 831

Ordonnantien en reglementen.

Tot voorkoming van besmettelijke ziekten, en op aanraden van gezondheidsmaatregelen door de plaatselijke geneeskundige commissie, vaardigde de heer

Burgemeester eene politie-ordonnantie uit op 16 Juli laatst, waarbij al de noodige voorzorgen, in den geest van de bestaande reglementen en wettelijke voorschriften tot zindelijkheid der straten, zuivering der huizen, matigheid in het gebruik van fruit, visch en dranken, werden aanbevolen.

Gevangenhuis.

Bij koninklijk besluit van 22 Meert 1894, is de heer Stroobant L. A. G. te Mechelen tot bestuurder genoemd, terwijl te Turnhout is aangesteld, de heer Rochette L. C. voortijds 2^e klerkcrenplichtige te Turnhout.

Een ander koninklijk besluit van zeldnen datum, rangschikt het gevang van Turnhout van de 4^e in de 5^e klas.

Bevolking op 1 Januari 1893	31
Binnengekomen in het jaar	1358
Uitgegaan	1365
Bevolking op 31 December 1893	24
Aanwezigheidsdagen	13516
Zieke gevangenen	3
Dagen van onderhoud ter infirmerij	23
Zieke gevangenen overgebracht naar het Gasthuis der Stad	2
Sterftens in het Gasthuis van de stad	1
Gevallen van zinneloosheid	1

Paspoorten.

Op het bureel der bevolking leverde men acht bewijzen van eenzelvigheid af.

Werkmansboekjes.

Men vroeg 23 werkboekjes, en 182 livretten voor minderjarigen in uitvoering der wet van 13 September 1889.

Aanplakkingen, openbare roepers.

Zonder verandering.

Loterijen.

De loterij-tombola, ingericht door den Weldadigheidskring, gaf eene zuivere opbrengst van 3000 frank.

Wij hebben de Maatschappij « Armbus in den Spiegel » machtiging verleend tot het openen eener tombola, waarvan de opbrengst bestemd is voor den Schamelen Armen in het toekomstige wintergetijde.

TITEL X.

Militie.

Voor 1894 behield de lijst der jongelingen, ingeschreven om deel te nemen aan de loting, 198 namen.

Op reklaam als Nederlander zijn er drij, en als onwaardig voor ondergane veroordeelingen, insgelijks drij doorgehaald, zoodat het getal lotelingen 192 bleef bedragen.

Het aandeel der te leveren milicianen was voor onze stad op 43 manschappen bepaald.

Militieraad.

Met de 192 lotelingen waren er nog 209 uitgestelden van vorige jaren voor de militieraad geroepen.

Vier ontslagenen van vroegere jaren verzochten vernieuwing hunner voorloopige vrijstelling; van deze echter is er eene geweigerd geworden.

De loopende klas had vijf en dertig milicianen te leveren, doordien tusschen de vrijgestelden van vorige jaren zes mannen geschikt tot den dienst werden bevonden.

Men verleende voor de jongelingen van 1894, 25 vrijstellingen uit hoofde van dienst eens broeders, 6 als onmisbare steun hunner moeder-weduwe of hunner ouders, 1 als eenig kind onbemiddeld.

Vier milicianen deden zich vervangen door het Departement van Oorlog.

Het laatste dienstplichtig nummer was 340, en het hoogste der klas 401.

VERDEELING VAN HET CONTINGENT.

De ingelijfde manschappen werden aangeduid tot de volgende korpsen :

6. Linieregiment	13
8. »	1
10. »	1
11. »	4
12. »	2
Carabiniers	1
Grenadiers	1
3. Jagers te voet	1
4. Artillerie	1
5. »	4
6. »	1
7. »	2
1. Jagers te paard	1
Genie	1
3. Lanciers	1
Bataillon van administratie	2
Vervangen door het Departement van Oorlog	4
Achterblijver	1
Vrijwilliger	1

Totaal 43

Geleerdheid der lotelingen.

De graad van geleerdheid der lotelingen, volgens verklaring door hen zelf gedaan tijdens de inschrijving, wordt als volgt vastgesteld :

Kunnen lezen, schrijven en cijferen	141
Lezen en schrijven	3
Alleenlijk lezen	1
Ongeleerden.	53

Samen	198

Burgerwacht.

De Burgerwacht van Turnhout is tusschen de niet werkzame des Rijks gerangschikt geworden.

Zij vormt het 55^e en laatste bataillon der provincie Antwerpen, en bestaat uit zes kompaniën.

De kaders der-officieren, onderofficieren en kaporaals zijn in dezelfde verhouding bepaald.

—+—+—+—
TITEL XI.

OPENBARE BELASTINGEN. — Jaar 1894.

—
Kadaster.

Zonder verandering:

Rechtstreeksche belastingen.

De heer George Mich, blijft alhier als Rijksontvanger gevestigd.

GRONDBELASTING.

Er waren 1029 artikelen.

Zij bracht op :

In principaal voor den Staat.	fr.	39943.31
In opcentiemen voor de provincie 11	»	4393.74
» voor de gemeente 52	»	20770.39

Algemeen totaal fr. 65107.44

Het belastbaar inkomen, tot grondslag dezer belasting dienende, bedroeg fr. 570620.71

PERSONEELE BELASTING.

Men telde 1096 belastingschuldigen.

Het lastkohier bevat in :

Hoofdsom ten profijte des Staats	fr.	32912.18
Opcentiemen voor den Staat 15	»	4935.16
Opcentiemen voor den Staat, 20 op het principaal der huurwaarde	»	1825.22
Opcentiemen voor de provincie 16	»	5265.99
» voor de gemeente 52	»	17114.47
Boeten, opnemingen en schattingen	»	32.59

Algemeen totaal fr. 62085.61

ONTLEDING.

Huurwaarde : fr. 182522.

Deuren en vensters : 1674 aan 1 frank.

10016 » 1.10 frank

Mobilair : fr. 459748.—

Dienstboden : 89 aan 8 frank.

140 » 10 »

67 » 20 »

53 » 25 »

7 » 10 »

—
336

Paarden : 12 aan 10 franks.

47 » 20 »

13 » 50 »

4 » 60 »

2 » 100 »

PATENTEN.

Er waren 1074 patentplichtigen.

Hoofdsom voor den Staat	fr.	12754.62
Opcentiemen voor den Staat 20	»	2550.51
» voor de provincie 4.	»	510.24
» voor de gemeente 39	»	4974.79

Algemeen totaal fr. 20790.16

Er zijn dit jaar ten bureele van den Rijksontvan-
ger drij-en-twintig aangiften gedaan door tappers of
herbergiers, die een debiet openden mits betaling
van 100 franks vergunningsrecht.

PROVINCIALE BELASTINGEN.

Sterke Dranken.

265 herbergiers werden aangeslagen à rato van
19.50 fr., 9 slijters aan 26 franks, 't is te zeggen die

ook ten huize in 't klein verkoopen, en 2 aan 39 fr.

Het bedrag van den rol is fr. 5479.50.

Tabak en Sigaren

Er zijn 105 debieten aan 6 fr., en 21 aan 24 franks,
waarvan het gezamenlijk bedrag tot fr. 1134 beloopt.

Honden.

112 aan 3 fr. 726 gewone aan 6 fr., 43 honden aan
20 fr.

De rol bedroeg fr. 5552 in totaal.

Trapwielrijders.

78 werden er aangegeven, die aan 15 fr. ieder,
1170 fr. betaalden.

De nieuwe belasting der provincie op de machienen
(beweegkrachten) aan 2 fr. het paardenkracht, geeft
654 paardenkrachten met eene opbrengst van 1308 fr.

De prachtpaarden, ten getalle van 17, à 20 fr. brach-
ten 340 frank op.

Provinciaal Landbouwfonds.

De primitieve rol bevatte 230 artikelen.

2 stieren, 1073 koeien en 20 ossen werden aange-
geven.

De belasting bracht op voor de stieren	fr.	2.20
id. id. koeien	»	1160.20
id. id. ossen	»	30.80
Samen fr.		1193.20

Accijsrechten.

Voor bieren en azijnen in 1893	fr. 30203.84
» » 1892	» 23637.16
	<hr/>
Vershil in meer fr.	6566.68

In 1894 zijn 2550 tabaksplanten aangegeven door 17 planters. Tusschen hen is eene aangift van 170 planten, en eene van 1500, voor welke twee derhalve belasting werd betaald.

De suppletieve rol van den eenen trimester 1894 houdt in personeel fr. 1651.20 verdeeld in 47 artikelen, en in patent fr. 1421.92 verdeeld in 144 artikelen.

Degene van den tweeden trimester van dit jaar behelst 17 artikelen op het personeel met fr. 408.07 en 64 op het patentrecht met 395.80 franken.

STEDELIJKE BELASTINGEN. — JAAR 1894.

15 0/0 op het belastbaar inkomen der bewoonde huizen,	
Inshuizen en nijverheidsgebouwen (1235 artikelen)	fr. 42388.05
Op paarden (277)	» 3988.80
Op ossen (19)	» 136.80
Op rijtuigen	» 3140.00
	<hr/>
Samen fr.	49653.5

Het kohier voor het onderhouden en verbeteren der buurtwegen in 1894 bedraagt fr. 3226.30.

Er waren 1265 artikelen.

Het getal gebezigde rijtuigen, aan de belasting onderworpen, was 77.

TITEL XII. OPENBARE WERKEN.

Personeel.

Dit is hetzelfde gebleven.

Groote wegen en straten.

Sedert ons laatste verslag heeft het Bestuur van Bruggen en Wegen een ontwerp van algemeen lijnrichtingsplan der Staatsbaan van Turnhout naar Antwerpen (Gasthuisstraat) voorgedragen.

Na onderzoek en beramingen, is men het niet eens geworden over een bepaald plan, weshalve zelve Bestuur nogmaals een ander ontwerp heeft opgemaakt.

Ditzelve is aan het wettelijk onderzoek onderworpen geworden, en hierover zal de Gemeente-Raad eerlang te beramen hebben.

In de Warandestraat, baan van Turnhout op Hoogstraeten, is aan het sinds lang gewenscht regelmatig lijnrichtingsplan, een begin van uitvoering gegeven.

Het Bestuur heeft op verschillende punten der stad verbeteringen aan de groote wegenis toegebracht.

De provinciale baan op Moll is buiten de stad op menige vakken herlegd.

De toestand dier in den doortrek der stad, deed in den loop des jaars menigvuldige klachten ontstaan, en wij betreuren te moeten bestatigen dat tot heden aan onze gegronde opmerkingen deswegens, slechts gedeeltelijk genoegen is gegeven.

Openbare verlichting. — Gaz.

De volgende tabel geeft een omstandig verhaal van het verbruik van gaz voor de openbare verlichting in 1893.

Maanden	Duur van verlichting der straten in uren	Onkosten in franks	Stadhuis en nachtwacht in kub. m.	Onkosten in franks	Onvoorziene uitgaven
Januari	56819,50	1136.40	190	38.00	
Februari	45149	902.98	161	32.20	24.42
Maart	41170.30	823.42	107	21.40	
April	32804	656.08	73	14.60	
Mei	26719	534.38	73	14.60	
Juni	19462	389.24	55	11.00	
Juli	21189	423.78	50	10.00	184.00
Augustus	30914	618.28	88	17.60	
September	37966	759.32	114	22.80	1.20
October	47053,50	941.08	171	34.20	
November	53229	1064.58	181	36.20	
December	60888,30	1217.77	178	35.60	
Totalen	473363,60	9467.31	1441	288.20	209.62

Sedert ons laatste verslag hebben wij twee pretroollampen bij geplaatst op den steenweg naar Oosthoven en aan de kom der Oude-Vaart.

Markten.

Over het algemeen is de toestand dezelfde gebleven.

Vleeschhal.

Dit jaar gaf de verpachting der plaatsen in de Vleeschhal 330 franken.

Het vraagstuk der oprichting van een openbaar Slachthuis is nog hangende, doordien de rechterlijke en administratieve inwikkelingen ter materie nog tot geen einde zijn gekomen.

Keurmeestersdienst.

De vleeschexperten Ant. Levrie en Adr. Vissers bleven voortdurend in werking, terwijl de heer Hub. Huynen, aangenomen veearts, tijdelijk door zijnen collega van Hoogstraeten werd vervangen tot het waarnemen der onregelmatige gevallen.

Echter is ten slotte eene nieuwe overeenkomst getroffen tusschen de stad en den heer Huynen, zoodat hem deze dienst wederom is overgelaten, en zijne toelaag op den voet van 1200 franks 's jaars is herstemd.

In den loop der maand Januari is het tarief-reglement der keurtaksen herzien, daar de ondervinding had geleerd dat deze wel eenigszins overdreven waren, en hierdoor eene vermindering op het loon der experten kon worden geduld.

Het reglement luidt aldus :

GEMEENTERAAD VAN TURNHOUT.

Herzien zijne beraadslaging van 3ⁿ. Oogst 1891, goedgekeurd door koninklijk besluit van 24 November 1891, het tarief-reglement vaststellende der rechten, verschuldigd voor de keuring van het vleesch;

BESLUIT :

Dit tarief-reglement wordt veranderd als volgt :

ART. 14.

A. Voor ossen of stieren, twee of meerdere tanden hebben	fr. 1.50
B. Voor ossen of stieren zonder tanden	» 1.00
C. Voor eene koei	» 1.00
D. Voor eene vaars	» 0.75
E. Voor een vet kalf	» 0.50
F. Voor een zwijn	» 0.50
G. Voor een jong kalf, speenverken, geit of lammer	» 0.25
H. Voor een schaap	» 0,35
I. Voor een paard, muilezel of ezel	» 2.00
J. Voor vreemd spek, vet, vleesch, hespen of alle andere dergelijke, in kisten of anderzins ingevoerd, per 100 kilos netto gewicht of evenredigheidswijze	» 0,25

ART. 15.

Aan de keurders-toezichters zal tot vergoeding de opbrengst der keurrechten worden toegekend, mits inhouding van vijf ten honderd, tot bekostiging der uitgaven voor het inzamelen der taks en de dienstinrichting genoodzaakt.

Het huidig tarief zal in werking treden na koninklijk, bekrachtiging en wettelijke afkondiging:

Aldus gedaan in zitting van 29 Januari 1894.

Ter ordonnantie : DE BURGEMEESTER-VOORZITTER,
DE SECRETARIS, P. DIERCKX.
H. PEETERS.

Goedgekeurd tot 31 December 1895, bij koninklijk besluit, gegeven te Laeken, den 12 Maart 1894.

LEOPOLD.

Van 's Konings wege :

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Openbare Werken,

DE BRUYN.

Het College van Burgemeester en Schepenen der Stad Turnhout.

BESLUIT :

Bovenstaande goedgekeurd reglement-tarief op den vleeschhandel zal onmiddellijk gedrukt, afgekondigd

en aangeplakt worden om met 7 Mei 1894 in voege te zijn.

Gedaan ten stadhuiuze te Turnhout, den 30 April 1894.

Ter ordonnantie : DE BURGEMEESTER,
DE SECRETARIS, P. DIERCKX.
H. PEETERS.

Gemeentekerkhof.

Wij laten hier het reglement volgen, op het stuk der vergunning genomen, en onlangs in voege gesteld.

**Reglement der vergunningen op het
gemeente-Kerkhof.**

Goedgekeurd in Raadsitting van 18 Juni 1894.

ARTIKEL I.

Alle aanvraag tot vergunning op het gemeentekerkhof zal aan het Collegie van Burgemeester en Schepenen gezonden worden met juiste aanduiding der aangevraagde oppervlakte en bijvoeging van plan in dubbel der te doene werken, der te plaatsen gedenkzuilen, zerken en derzelve opschriften.

ARTIKEL II.

De vergunningen worden verleend door den Gemeenteraad; zij zijn eeuwigdurend of tijdelijk, en kunnen slechts dienen voor verkrijgers, bloedverwanten en opvolgers.

ARTIKEL III.

De vergunningen zijn verdeeld in drie klassen, te weten :

1. Eeuwigdurende vergunning voor het plaatsen van eenen zerk of gedenksteen in de omheiningmuur, per vierkante meter : 50 franks voor de stad.

De minste berekening zal zijn op 0^m50 vierkant, zullende elk gedeelte onder de 50 centimeters als 0^m50 berekend worden.

2. Eeuwigdurende vergunning van grond, per vierkante meter oppervlakte : 150 franks, waarvan $\frac{2}{3}$ aan de stad, en $\frac{1}{3}$ te verdeelen tusschen het Bureau van Weldadigheid en het Bestuur der Godshuizen.

3. Tijdelijke vergunning van grond voor tien jaar, met voorrecht telkens 3 maanden voor het eindigen van het tiende jaar, de vernieuwing schriftelijk te kunnen aanvragen, mits betaling der alsdan bestaande vergunningsprijzen per vierkante meter oppervlakte : 50 frank met dezelfde verdeling van twee derden voor de stad en een derde voor armen en godshuizen.

ARTIKEL IV.

Voor kinderen beneden de zeven jaren is de minste oppervlakte bepaald op eenen vierkanten meter; voor oudere personen op twee vierkante

meters. Vergunningen van grond voor meerdere personen zullen minstens vier vierkante meters oppervlakte moeten bedragen.

ARTIKEL V.

De toegestane gronden zullen met gedenktekens, bloemen en kleinen gewassen mogen versierd, en tevens afgesloten mogen worden met afheiningen of grillies niet minder dan 50 centimeters en niet meerder dan eenen meter hoogte uit den grondslag gerekend.

ARTIKEL VI.

De grafkelders zullen 's minstens op twee meters diepte komen, waterdicht, sterk, goed gewelfd, en met zestig centimeters dikte aarde bedekt of met een evenredig metselwerk overdekt zijn.

ARTIKEL VII.

De schikkingen van het decreet van 23 prairial jaar XII, aan iedereen toelatende op het graf van zijn bloedverwant of vriend een zerk of onderscheidingsteeken te plaatsen, blijven van kracht; edoch moeten teekeningen of ontwerpen dezer onderscheidingsteekens en opschriften voorafgaandelijk aan het College van Burgemeester en Schepenen onderworpen worden.

Deze onderscheidingsteekens zullen nooit eene oppervlakte van 35 vierkante decimeters te boven gaan, en zij zullen zonder metselwerk gemaakt worden om bij vernieuwing der graven weggeruimd te kunnen worden.

ARTIKEL VIII.

In alle geval behoudt de stad altoos den ganschen eigendom van het gemeente-kerkhof, en moesten soms, bij openbaar nut of noodzakelijkheden van dienst, de vergunningen ingenomen worden, zullen de verkrijgers dit moeten gedoogen, maar zal alsdan de verplaatsing ten koste der stad geschieden en eene gelijke oppervlakte aangewezen worden.

ARTIKEL IX.

Werd het kerkhof, onverschillig waarom, geheel of gedeeltelijk opgeheven, zullen de verkrijgers geen gebruik meer hebben van den vergunden grond, zonder dat zij uit dien hoofde de vergoeding of teruggave van wat zij betaalden zullen kunnen vorderen, daar alle hunne rechten mits dien komen te vervallen. Alleenlijk zou de stad op het nieuw kerkhof dezelfde hoeveelheid vergunden grond kosteloos afstaan, blijvende alsdan de monumenten met aanhoorigheden de eigendom van belanghebbenden.

ARTIKEL X.

Alle onkosten van vergunning, het beschrijven inbegrepen, zijn voor rekening van verkrijger.

Alle geschillen en moeilijkheden blijven ter beoordeeling van het College van Burgemeester en schepenen, hetwelk zal beslissen zonder beroep.

OVERGANGSSCHIKKING.

Diegene welke thans zonder toelating bouwingen, grafzuilen of omheiningen, (strijdig aan het decreet van Prairial of aan het tegenwoordig reglement) op het kerkhof zouden bezitten, zullen zich binnen de zes maanden na afkondiging van dit reglement aan deszelfs verplichtingen moeten onderwerpen, zoo niet zouden het schepen Collegie verplicht zijn bij de nieuwe overgraving of bij aanvraag van concessie, de bestaande niet in regel zijnde werken te doen verdwijnen op kosten der eigenaars.

Aldus gedaan in zitting te Turnhout, datum als boven.

Ter ordonnantie :

DE SECRETARIS,
H. PEETERS.

DE BURGEMEESTER,
P. DIERCKX.

Kennis genomen door de bestendige Deputatie van den provincialen Raad.

Antwerpen, in zitting van 23 Juni 1894.

Bij verordening : DE DEPUTATIE,
DE PROVINCIALE GRIFFIER, B^{on} OSY.
FRED. DE LAËT.

Het Collegie van Burgemeester en Schepenen der stad Turnhout

BEVEELT :

Dat dit reglement op heden zal worden bekend gemaakt bij aflezing en aanplakking om met 3 Juli 1894 van kracht te zijn.

Turnhout, den 28 Juni 1894.

Ter ordonnantie : DE BURGEMEESTER,
DE SECRETARIS, P. DIERCKX.
H. PEETERS.

Openbare plaatsen en straten.

Wij deden eenen aanzienlijken aankoop van kasseien in verhouding der beschikbare gelden, voortkomstig van den verkoop van het gebouw der « Oude Brandweer, » der vier praalwagens en der wassende boomen, benevens beschikbare sommen op de kredieten voor den dienst der wegenis ; aldus ongeveer voor 4400 fr.

Aldus werd het ons mogelijk, volgens verlangen des Raads, het Van Blaedelstraatje en het Druivenstraatje te kasseien.

Daarbij is de St. Jozefstraat gansch hergekasseid, en in de Korte Gasthuisstraat zijn merkelijke verbeteringen verricht.

Als gevolg der zaak van *Riolen en Stoepen*, verleden jaar omstandig in ons verslag verhandeld, ontvingen wij kort na nederlegging van hetzelfde, een uitgebreid schrijven van den heer Minister van Landbouw, Nijverheid en Openbare Werken, waarbij een omstandig verslag van den heer Alfr. Devaux, algemeene toezichter van den burgerlijken gezondheidsdienst en der hygiëne, gevoegd was.

Bij verscheidene reizen kwam deze zaak wederom in bespreking, totdat eindelijk in zitting van 19 April 1894, door den Gemeente-Raad, met 8 stemmen tegen 4 en mits twee onthoudingen, een dagorde werd aangenomen, luidende : De nedergelegde plannen voor het maken van riolen van Mijnheer Mottart goed te keuren, mits deze door eenen ambtenaar die het Gouvernement zal noemen, te laten onderzoeken en ons aan dezès beslissing te zullen onderwerpen.

Sinds dien is het gestemd ontwerp in den vereischten vorm, en langs den bestuurlijken weg aan de hogere Overheid overgemaakt geworden.

De provinciale technische dienst deed een eerste onderzoek, en onlangs is ons een verslag deswegens

toegekomen, waar omtrent door den Gemeente-Raad verder dient beraamd te worden.

Rivieren en waterlooopen.

Een koninklijk besluit van 15 April 1894 heeft de Bestendige Deputatie des Provincieraads van Antwerpen gemachtigd de noodige gronden aan te koopen voor uitvoering der verbeteringswerken der vierde afdeeling van de rivier « De Aa. »

Deze aankoop zoude gebeuren in der min of bij gedwongene onteigening, en de werken zouden zich uitstrekken over het grondgebied der gemeenten Gierle, Vosselaer, Thielen, Oud-Turnhout en Turnhout, begrijpende de afdeeling tusschen den Grooten Weert onder Gierle, tot aan de Vischbeek onder Turnhout.

Aldus heeft onze stad voldoening gekregen, en zal er eene nieuwe brug ter streek « De Broom » worden gemaakt.

Wij hebben later vernomen dat al de benoodigde gronden in der min zijn verkregen, in zooverre dat de aanbesteding der werken in den loop der maand Augustus te Antwerpen heeft plaats gehad.

Gemeentegebouwen.

Alles heeft zich bepaald bij den gewonen onderhoud. Voor wat betreft den verkoop van het gebouw der

oude Brandweer, verwijzen wij naar het *Kapittel II* van het huidig verslag « *Gemeentegoederen.* »

Bijzondere bouwingen.

Van 1 September 1893 tot zelfden datum 1894, verleenden wij 27 toelatingen om gebouwen op te richten of er veranderingen aan toe te brengen langsheen de stadsstraten, terwijl 24 machtigingen gegeven werden langsheen de groote wegenis.

TITEL XIII.

LANDBOUW.

Algemeen Overzicht.

Het voorjaar is den landbouw uiterst gunstig geweest, doordien malsch weder en aanhoudende zonneschijn ons als het ware in de beste zomerdagen verplaatsten, en eenen vroegen oogst lieten verhoppen.

In Mei echter heerschte eene schrale droogte en koude wind, waardoor de weelderige wasdom werd vertraagd.

De Junimaand was meer gunstig, terwijl in Juli langdurige regens begonnen die tot in het begin van September aanhielden.

Daar de gronden doorgaans droog waren, hebben echter deze regens geene merkelijke schade veroorzaakt, behalve dat de inoogsting van het graan, der haver en der toemaat moeielijk geschiedde.

De rogge heeft goeden scheut en de hoedanigheid van het graan is beter nog dan verleden jaar; zoo ook is het doorgaans met de hoeveelheid stroo.

De tarwe was minder, doch de boekweit blijft in de rede.

De haverooft is goed gewassen en heeft veel stroo geleverd. Zij belooft zwaarder en ook beter van hoedanigheid te zijn dan vorig jaar.

De aardappelvelden bleven ten achter, door de schrale droogte verhinderd en door den vorst op sommige plaatsen geteisterd; daarenboven is de plant door de aanhoudende regens verrast, zoodat zij niet heeft kunnen volkomen, en voor den tijd is aangerijpt.

Hare opbrengst bereikt het gewonen niet.

De klaver en het hooi gaven goede opbrengst, daarbij mocht het toemaatgras de hooiteelt wel evenaren.

De spurrie en de rapen beloven tot heden goede opkomst.

Het hoornvee bleef vrij van ziekte en fel in opslag door den grooten voedselvoorraad, en ook wel

ten gevolge van het aanhoudend sluiten der noordergrenzen ter voorkoming van veeziekten.

De standregelen van het provinciaal Landbouwfonds zijn in den jongsten buitengewonen zittijd van den Provincieraad herzien en meer uitgebreid.

Van eenen anderen kant zijn, bij koninklijk besluit van 12 September 1894, reglementsschikkingen ingevoerd nopens vergoedingen, toe te kennen bij afmaking der dieren aangetast bevonden van koolziekte.

Opbrengsten.

Per hectaar worden de opbrengsten gemiddeld geschat :

Koren	27 hectoliters.
Haver	36 »
Boekweit	30 »
Aardappelen	15000 kilos.

Prijs der granen.

De gemiddelde prijs per 100 kilos kan gesteld worden op :

Rogge	10 franks.
Haver	16 »
Aardappelen	8 »

De boter is gemiddeld verkocht geworden aan 2.40 fr. den kilogram.

Landbouwvoordrachten.

Deze zijn bij afwisseling gegeven door de Landbouwmaatschappij, en ook door het kruidkundig genootschap Dodonaea.

Veemarkt.

Te koop gesteld	Ossen	Koeien	Vaarzen	Kalveren	Stieren	Schape	Varkens	Stuks vee ter markt gebracht.	
VEE									
1893	October	20	174	74	69	6	5	131	479
	November	59	302	106	197	17	15	187	883
	December	230	303	99	163	7	12	206	1020
	Januari	322	194	72	114	9	6	316	1033
1894	Februari	514	262	238	208	9	7	189	1427
	Maart	105	141	85	127	5	1	175	639
	April	33	240	141	135	9	1	207	766
	Mei	42	176	58	98	2	1	197	574
	Juni	99	204	76	108	8	0	167	662
	Juli	27	218	83	97	6	0	318	749
	Augustus	6	200	67	156	5	2	165	601
	September	12	285	127	180	7	1	160	772
Stuks vee ter markt gebracht.	1469	2699	1226	1652	90	51	2418	9605	
Middelmatige prijs per stuk.	470	287	232	120	300	22	23		

Paardenmarkten

Voor de eerste maal had, volgens het gewijzigd reglement, de tweede jaarlijksche Paardenmarkt plaats op den tweeden woensdag der maand November.

Zij was goed bevoorraad, vermits er 87 veulens, 5 hengsten en 189 paarden werden aangevoerd uit de provinciën Antwerpen, Limburg en Noord-Brabant.

Wij bemerkten de aanwezigheid van vreemde kooplieden en eenen toenemenden handel.

De markt van 2 Februari 1894 was meer levendig. Men telde er 383 paarden, 7 hengsten en 80 veulens. Voor de eerste maal is de markt bezocht door Staats officieren, ten einde zich te vergewissen over mogelijke aankopen voor het leger.

Prijs van het Vleesch.

De gemiddelde prijs van het Vleesch ter verbruiking was als volgt :

Ossenvleesch per kilogram	fr.	2.00
Koeien	»	» 1.50
Vaarzen	»	» 1.60
Kalfs	»	» 1.80
Stieren	»	» 1.00
Schape	»	» 1.70
Varkens	»	» 1.20
Paarden	»	» 1.10

Broodzetting.

Zie ons verslag van 1887-1888.

Beplantingen of ontginningen.

De kultuur der tabakspiant neemt sterk toe op ons grondgebied.

Men is druk bezig met de opname der parcellen in vooruitzicht der aanstaande cadastrale herziening.

Veeartsenijdienst.

De heer Hub. Huynen, aangenomen veearts, blijft bij voortdoring met dezen dienst gelast.

Landbouwprijskampen.

De plaatselijke Tentoonstelling van Veld- en Hofvruchten, Fruit, voortbrengselen en toestellen van Melkerij en Zuivelbereiding, alhier gehouden met stadsondersteuning in October 1893, mocht den meesten bijval genieten, en was harer voorgaande waardig.

De Wereldtentoonstelling van Antwerpen, waarbij algemeene prijskampen van moesteelt en landbouwvoortbrengselen zijn ingericht, heeft ons landbouwcomiteit de gelegenheid verschaft op eervolle wijze op te treden, ja zelfs onderscheidingen mede te dragen.

Tijdens de laatste Kermisfeesten is er door het kruidkundig genootschap « Dodonaea » eene plaat-

selijke tentoonstelling ingericht van bloemenkweek in werkmanswoningen. Deze was zeer aantrekkelijk en droeg de goedkeuring mede van ons Bestuur en der bevolking. De Stad had hiertoe bereids eene toelaag vergund.

TITEL XIV.

NIJVERHEID.

Fabrieken en Trafieken.

Er werden 23 onderzoeken « De Commodo. et Incommodo » gehouden, tot het oprichten van gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke gestichten.

Zij droegen over het oprichten van 8 stapelplaatsen van petrool, 8 bakovens, 2 fabrieken van scheikundige meststoffen, 1 voor eene rookerij, 3 slachterijen en 1 vellenmagazijn.

Handel op het Kanaal.

Sedert 1 September 1893 tot zelfde tijdstip 1894, is er door de vaart van Turnhout naar Antwerpen vervoerd :

Per ton van 1000 kilogrammen.

Steen van Ryckevorsel, Beersse en Oud-Turnhout	53264
Pannen, plaveien en figuursteen	9416
Potaarde of klei	1199
Steenkolen van Luik	20141
Steenkolen van Pruisen en S' Ghislain	6014
Brandhout en mijnhout	12571
Zand van Moll en Desschel	9410
Heide van Rethy en Postel (voor bezemen)	992
Mest en beer	11006
Kasseien van Luik, Dinant en andere streken	4591
Graan, tarwe, rogge, haver, gerst en maïs	992
Tarwebloem	1879
Ijzer en koper en rails	374
Bils voor trams	390
Minerai en zinc	131
Meubelen	21
Marne of krijt voor cement	26291
Hooi en stroo	24
Verschillende waren (bij beurten)	11004
Pulpe de betterave en suikerschuim	104
Ruw zout en ander	463
Sterk water, vitriool en glycerine	1055
Poeder en dynamiet	13
Ciment gefabriceerd voor Maestricht	399

Poeder en dynamiet.

In dezen staat komt het vervoer te water slechts voor met 13 ton.

Dit moet ons niet verwonderen, daar de voortbrengselen der poeder- en dynamietfabriek van Arendonck, meestal langs den steenweg werden aangevoerd tot in onze spoorhal, ter bestemming van het binnenland.

Deze wijze van vervoer, zoowel als te water, is echter aan zekere reglementschikkingen onderworpen, waaromtrent die naamlooze Maatschappij zich weinig scheen te bekommeren. Dientengevolge werden er zelfs lastens dezelve vervolgingen ingespannen, en bij voortdurende inbreuk, rezen aanhoudende klachten in den Gemeenteraad.

Door aandringen bij het Hooger Bestuur, en krachtdadig protest in de Kamer door onzen Burgemeester-Volksvertegenwoordiger, mocht ons eindelijk recht wedervaren, bij zooverre dat, bij stremming der scheepvaart, het vervoer thans nog wel somtijds langs landelijken weg geschied, maar dat men den doortrek onzer stad ontwijkt, om langs afgelegene wegen de ladingsplaats te bereiken.

Openbare Vervoermiddelen.

De tramlijn Turnhout-Moll-Meerhout, in onze vroegere verslagen vermeld, is bijna verwezentlijkt.

Bij koninklijk besluit van 19 April 1894 is de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen vergunninghoudster verklaard.

De voorwaarden van tusschenkomst, aanleg en beheer worden nader bepaald, en het tijdsbestek van uitvoering gesteld op één jaar.

Sinds dien is men overgegaan tot de aanbesteding, en de werken worden met alle naarstigheid doorgezet, in dusverre dat welhaast de uitbating zal beginnen.

De verbinding tusschen Meerhout en Westerloo, voor dewelke ook de noodige kapitalen zijn verkregen, is thans aan het wettelijk onderzoek onderworpen.

Bij gelegenheid der Wereldtentoonstelling van Antwerpen, werden des zondags bijzondere laattreinen ingericht op den Staatsspoorweg en op den buurttram Antwerpen-Oostmalle-Turnhout.

Wij hebben bij de bevoegde Ministers aangedrongen tot overname door den Staat van den railway Turnhout-Tilburg, verplaatsing van het tolkantoor der Weeldsche Statie naar Turnhout-stad, en inrichting van een openbaar Stapelhuis.

Deze gewichtige punten, in het belang van handel, nijverheid en neringen ontworpen, zijn thans ter studie.

Ook heeft de heer Minister van Spoorwegen, Posterijen en Telegrafen zijne genegenheid te kennen gegeven alhier een telefoonnet tot stand te brengen, vormende een afzonderlijk net, of afhankelijk van den groep Antwerpen-Boom.

De bekomene bijtredingen laten ons verhoplen dat weldra onze stad met een telefoonnet zal worden begunstigd.

Sedert ons laatste verslag is er ook gehoor gegeven aan de herhaalde en gegronde klachten van het publiek, opzichtsens het Postkantoor.

Ditzelve is thans sedert einde Juli ingericht in een uitgestrekt gebouw in de Warandestraat, waarbij tevens eene ruime wachtzaal wordt gevonden.

Op het einde der maand Augustus is ook de nieuwe spoorhal voor den reizigersdienst voorloepig geopend geworden.

Rechtbank.

Een koninklijk besluit van 6 December 1893 benoemde tot substituut bij de rechtbank van eersten aanleg te Brugge, den heer Smeesters C. voortijds in zelfde hoedanigheid alhier werkzaam.

Tot zijnen opvolger te Turnhout, is bij koninklijk besluit van 16 Februari 1894 genoemd, de heer Denyn V. E. J. H., advocaat te Mechelen.

Vrederecht.

Zonder verandering.

Koophandel-Nijverheid.

Onze plaatselijke nijverheden van gekleurde papieren, speelkaarten en tijken blijven dezelfde crisis doorworstelen.

De toestand, dien wij verleden jaar bestatigden, laat geene verbetering verhoplen; de orders blijven schaarsch en de winsten onbeduidend.

Het is slechts met moeite dat onze nijveraars hun werkvolk kunnen blijven bezigen, daar, door de daling van den wisselkoers en de inkomrechten in de overzeesche streken, de verhandeling gestreind blijft, en de nieuwe orders raar zijn geworden.

Dit jaar zijn er nog door eenige onzer nijverheids werklieden onderscheidingen bekomen, te weten :

Lenaerts Corn. 60 jaar, garenscheerder, eerste klas.

Lenaerts Ferd. 49 jaar, " " "

Coët Pet. Ed. 59 jaar, kleermaker, 2^e klas.

Maes Henri, 71 jaar, garenscheerder, " " "

Mertens Fr. 56 jaar, wever, " " "

Nijverheids- en werkraad.

Als gevolg aan de onderhandelingen, waarop wij verleden jaar wezen, is er een nieuw koninklijk besluit uitgevaardigd, tot de verkiezing der nijverheids patronen in de zesde afdeeling van onzen nijverheids en werkraad.

De patronen hebben zich onderling verstaan, en tot hunne vertegenwoordigers in gezegde afdeeling aangeduid: de heeren Biermans Leonard; Glénisson Edward; de Vicq Albert; werkende leden; en den heer Mesmaekers Edmond, plaatsvervangend lid.

In zijne eerste vergadering heeft de samengestelde Raad in zijn midden gekozen: tot Voorzitter, den heer Ed. Glénisson; tot Secretaris, den heer Leon. Biermans.

Sedert is de Raad meermaals bijeengeroepen om te beraadslagen over punten het werk betreffende, bijzonder op het stuk van den arbeid der vrouwen en der minderjarigen.

Als voorgaande jaren, laten wij het huidig verslag volgen van eenige geschiedkundige bijdragen, onze stad betreffende, en opgemaakt door den heer P. Vues, archivist.

Wij rekenen voortdurend op uwe welwillendé medewerking tot het behartigen van stadsbelangen.

Te Turnhout, in openbare zitting van den Gemente-Raad op 1 October 1894.

Ter ordonnantie:

De Secretaris,

H. PEETERS.

De Burgemeester,
P. DIERCKX.

Geschiedkundige Bijdragen

UIT DE

Archieven van Turnhout.

Uittreksel nopens het Oud Parochiaal Kerkhof.

Resolutie Boek, Acta in Collegio dominorum.

Register n° 1096. — 16 Februari 1778.

Op de Convocatie van Joncker Carolus de Fierlant heeft schoutelh syn ter Schepene Caemer gecompareert die heeren Schepenen, Gesworens, en de gecommiteerde nyt de Gegoydens, aen dewelcke den heere Convocant is visie doende van Seecker plan geformeert tot het bebouwen van de pleyne gelegen aen de noortseyde deser parochiale kercke, als ook van het geprojecteert accoort voor Welhonderen aengegaem met P. J. J. La Costa ende Mertten Geens, dewelcke het selve hebben aengenomen 't hunnen coste te sullen effectueren, alles op den voet ende conditie sools by hetselve accoort syn aengehaelt, waer nyt claer blykt dat niet alleenlyck door dese bebouwinge aen dese vryheyt een merkelyck cieraet wordt toegebracht, maer oock dat dese gemeynthe nyt den hoofde der publicque lasten daer aen sal comen te profiteren.

— 93 —

Den heere Convocant is verskert dat UE. dewelcke seeckerlyck ten nyttersten syn betraghtende allen hetgeene aen dese gemeynthe eenigh voordeel soude connen toebrenghen, den waren sin van het gemelt geprojecteert accoort insiende, sullen moeten bekennen dat hetselve is streckende tot groot voordeel ende cieraet deser vryheyt ende heeft alvolgens geraeden gevonden van 'tselve aen UE. te proponeren ende UE. resolutie te versoeken. etc.

Aldus geresolveert desen ut ante : (En was onderteekend).

P. G. Van Ael, Josephus De Meyer, Ad. Michielsens, Corn. Van Hal, Jacobus Vueghs, Nicolaes Van Mechelen, C. de Fierlant, J. J. Happers, J. F. Versteylen, Jacobus Soeffers, Adrianus Van Pelt, J. De Visser, Adrianus Stakenborghs. Gecommitterden (geteekend) C. G. Sas, M. Bols d'Arendonck, Jacobus Van Pelt.

25 Februarij 1778.

Op de Convocatie van Joncker Carolus de Fierlant hoofschoutelh etc. syn ter Schepenen Caemer gecompareert, die heeren Schepenen, gesworens ende gecommiteerde nyt de gegoydens, aen de welke den heere Convocant is overleggende het « advies » ingevolge de voorstaande convocatie genomen waerop UE. naerdere resolutie wordt versoght.

Gesien het advies ende hetselve voorgelesen synde, is eenparelyck geresolveert van de gebouwen te permittieren ende laeten bebouwen, door degene sigh daer toe gepresenteert hebben op den en maniere gelyck by de conditio ende het plan alsnu voorgelesen ende gesien, is geordonneert ; dogh in gevalle die van 't cappittel oft andere daer tegen willen opponeren ; dat de gemeynthe sulcx niet en staet aen te dragen.

Aldus geresolveert desen ut ante : (En was onderteekend).

P. G. Van Ael, Ad. Michielsens, Corn. Van Hal, Jacobus Vueghs, Nicolaes Van Mechelen, Hendrick Alex. C. de Fierlant, J. J. Happers, J. F. Versteylen, P. G.-Snyders, Jacobus Soeffers, Adrianus Van Pelt, J. De Visser, Adriaen Stakenborghs. Gecommitteerden (geteekend) C. G. Sas, Jacobus Van Pelt.

Resolutie Boek Acta in Collegio Dominorum.

Hiernaer volgt het bestek oft conditie
nopende het bebouwen van de vaegē plaetse
achter St. Peeters kercke alhier,
beroepen in de Resolutie van 25 Februarij 1778.

Register N° 1096.

In den eersten sal die plaetse moeten bebouwt worden van den ingaenck van de Straet, te beginnen tegenover het huys daer den notaris Noten is wonende tot tegen oft ontrent de studenteschole, soo ende gelyck 't selve zal worden aangewesen.

Den bouw zal moeten bestaan in vier huysen ingevolge de teeckeninge daer van synde, welke huysingen voor ende achter egael in hoogte sullen moeten opgetrocken worden, soo hoogh van mueren ten minsten als de teeckeninge medebrengh ende oock egael van vensters voor ende achter behoudelyk datter langhs den cant der kercke geen dackvensters sullen moeten staen.

Dat die voors. vier huysingen sullen moeten bebouwt ende voltrocken worden binnen den tydt ende termeyn van dry jaren: op pene dat de gebouwen die aldaar sullen gestelt worden in cas van geen voltreckinge van het beroepe plan tusschen den voors termijn, sullen vervallen syn aen de gemeynte deser stad. Dat de Regeerders nu 't ynde ende by tydt wesende, de gestelde gebouwen sullen moghen doen afbrecken, oft daer mede doen gelyck hunnen raad gedragen sal, sonder de minste contradictie, oock sonder aensien door wie deselve syn gestelt, waer aen dengenen die de gebouwen sal hebben gestelt, sich verclaert te submitteren voor nu voor alsdan, renuntierende ten dien eynde aen alle exceptien ende behulpmiddelen van recht die hun daer tegens te stad oft te baele souden connen conen.

Dat den gene die het voorhuys tegens de Potterstraat sal bouwen, sal mogen bebouwen den gemeynts put aldaer als nu staende, dogh dat denselven zal gehouden syn te maecten eene steene pompe straetwaerts voor gerieff der gemeynte, welke pompe sal syn en gehouden worden voor eene gemeynts pompe; niettegenstaende den eygenaer van dat huys die pompe sal moeten onderhouden 't synen coste, ten eeuwigen daghe.

Dat degene die den voors bouw sullen comen te ondernemen sullen gehouden syn het huys genaempt den engel te ontlasten van den chyns die het selve huys is geldende aen den heer van Turnhout soo over den soogenoemden azynhoff als over het huys.

Dat die respectieue ondernemers der voors. gebouwen sullen gehouden syn van achteren tegens het kerkhoff te maecten eene kerckmuere soo ende gelyck 't selve sal worden aangewezen ter hoogte ten minsten van 9 voet boven den grond, gelyck oock eene diergelycke muere sal moeten getrocken worden naest de oostzyde tot affheyninge der'straet, van het huis af tot tegen de muer van 't kerkhoff ende deselve mueren sullen moeten dick wesen twee steenen oft ten minsten 1 1/2 steen, welke mueren sy oock ten eeuwigen daghe sullen moeten onderhouden, maer sullen genieten den ouden steen van de kerckmuere aldaar staende, ende en sullen de ondernemers der gebouwen oft de eygenaers der huysingen by tydt wesende in deselve kerckmuere geen deuren, vensters oft andere uytgangen op het kerkhoff uytecomende moghen maecten.

Niemant der ondernemers oft hunne naercomelingen eygenaeren der te bebouwene huysingen sullen oijt eenige afhangen, schoppen, stallingen, schouwen oft diergelycke andere werken op hunne plaetse oft tegen de voors. mueren van 't kerkhoff eet. moghen maecten die hooger van dack oft andersints souden uitspringen als de voors. mueren hoogh syn.

Die te bouwen huysingen en de Edificien sullen noyt ten eeuwigen daghe moghen dienen voor eenige theater spelen oft diergelycke profane

dingen, brouwerijen, stokeryen; speelbergen, backeryen oft diergelycke peryckeleuse stielen.

Ieder huys soo laest het sal wesen voltoeyt sal getauxcert worden door de Beddesetters om in de lasten gestelt te worden benéffens andere.

Op welcke voors. conditie soo verclaren de ondergeteckende de voors. bouwen te ondernemen, submitterende sikh aen alle ende iegelycke die clausulen in de voors. conditie vervat, sikh vrywillig daer aen onderwerpene mits dezen, soo nochtans dat Martinus Geens tweeden ondergeteckenden ingevalle hy soude comen afflyvig te worden voor en de aeler de voors. bouwen souden wesen voltrocken, hy versoekt dat zyne vrouw weduwe niet gehouden sal sijn, de manquerende bouwen moeten vollreken.

Actum in collegio Dominorum desen 13 Mei 1778 toirkonde etc. En was onderteekend, P. J. J. La Costa, Mertienus Geens, me presente, (en was geteckend), C. C. Geerts.

Hier naer volgt de permiesie daer over verleent door die vant cappittel alhier, nopende het innemen van een gedeelte van het Kerckhof tot den voorsbouw, volgens appostille staende op de requeste gepresenteert aen het voors. Capittel.

Aen mijne Seer Eerweerde Heeren die Deken ende Canoniken van den Exempten van St.-Peeters-Kerke.

Verthoont sikh met alle eerbiedinghe Petrus J. J. La Costa, hoe dat hy met zyne consorten heeft voorgedragen aen myne Heeren die Hoofschouli, Schepenen, gezworens ende gecommiteerde uyt de gegoydens te samen representeerende het corpus deser gemeynthe, dit medegaende plan om te mogen bebouwen sekere vage plaetse gelegen noortwaerts aen Sinte Peeters Kerck alhier, hetgeene de Heeren Regeerders voors. aen den remonstrant hebben geconsenteert ende gepermitteert als dienende tot vercieringe deser gemeynthe volgens de hiermede gaende conditien, de welcke tot het vollreken van het voors plan essentielyk

moeten worden achtervolght, ende nu gemerckt dat het aen den remonstrant onmogelyck is. syn plan hetgene bestaet in vier egale te bebouwen huysen te vollreken, *sonder daer toe te gebruycken een kleyn deel van het kerckhoff*, gelegen aen de Latynsche school alhier, ende alnogh van de voors. plaetse, gehouden is linea recta, achter de te bouwen huysen, te maken eenen egalen muur tot het vergrooten van het kerckhoff, waer door het voorschreven kerckhoff, grootelyckx sal worden vergroot naer den kant van de Potterstraet als wel hetselve actuelyck is ende daerenboven de kercke alnogh sal comen te gelden eenne recognitie van eenen jaerlykschen chyns voor soo veel het kerckhoff aen den kant aen der *geseyde schoole tot het vollreken der te maekene huysen* volgens het plan sal gebruyckt worden, *welck deel van het kerckhoff den remonstrant vermynt niet te mogen bebouwen, sonder agreatie van Synne Hoogwerdigheyt den Bisschop van Antpen, ende sonder alvorens bekomen te hebben het consent van de heeren van het capittel van St. Peeterskercke alhier, redene den remonstrant syn recours neemt tot UE. seer Eerweerde.*

Ootmoedelyck biddende gelieve gedient te wesen aen den remonstrant te verleenen onder recognitie van den gemelden chyns UEd. eero. *Consent en approbatie, om te mogen bebouwen het voors. deel van het kerckhoff om te vollreken het plan soo als het aen den remonstrant door de heeren regeerders deser gemeynthe is voorgeschreven, welck etc. ende was onderteekent Petrus J. J. La Costa.*

Copye der Appostille. (Er op volgende.)

Gesien by Myne Heeren die Deken en Capittel van St. Peeters alhier, die voors. supplicatie met de hiermede gaende plan en conditien; soo ist dat wy, Deken en Capittel van St. Petrus te Turnhout consenteren en accordeeren voor zooveel het aen ons aengaet sonder prejudicien van onse ofte inands anders eenighsints gerechtigheden praestitis praestandis alles ten costen der supplianten die bovenstaende versochte permessie op alle die belofstens en conditien int voors. suppliecke uytgedrukt mits dat de supplianten sullen gehouden zyn over den geofferden chyns te

convenieren met de opperprovisores der voors. kercke ende oock op die neffens gaende conditien, ende anders oock niet, te weten: dat de respectieve ondernemers der voors. te bouwen huysen sullen gehouden zyn van *achteren tegens het kerckhoff te maeken eenen kerckmuur* soo ende gelyk 't zelve zal worden aangewesen ter hoogte ten minste van *negen voeten* hoog boven den grond en van twee steenen ofte ten minste 1 1/2 steen dick, welken muer zy ten eeuwigen dagen sullen moeten onderhouden, maar sullen genieten den ouden steen van 't *deel der kerckmuur aldaer staende*, ende sullen de ondernemers der gebouwen ofte de eygenaers der huysinghe by tydt wesende, in deselve kerckmuur geene deuren, vensters ofte andere uylgangen *ofte uylzichten op het kerckhoff* uytkomende moegen maeken.

Niemandt der ondernemers ofte hunne naekomelingen eygenaeren der te gebouwene huizingen ofte der zelfs huerelingen sullen oyt eenige afhangen, schoppen, ofte diergelycke andere wercken op hunne plaetsen ofte tegens den voors. muer van het kerckhoff te moegen maeken, die hooger van daek ofte eenighe stoockplaetse weelkers schouwen hooger soude syn ofte andersints soudent uyt springen, als den voors. muer hoog is.

De te bouwene huysinge ende Edificien sullen noyt, ten eeuwigen dagen moegen dienen voor eenige theater speelen ofte diergelycke profane dingen, brouweryen, stockeryen, herbergen, bakkeryen ofte diergelycke perykeuse stielen etc.

Aen welke voors. conditien die ondernemers ofte eygenaers by tyde wesende hun oock moeten verbinden ten eeuwigen dagen aen myne voors. Heeren Deken en Capittel, Actum in loco nostro Capitulari hac 3 Mensis Aprillis anno 1778, quod attestor, was onderteekent, P. F. Aarts, Canonicus et acts Capli.

Hier naer volgt de aggregatie van synē *Doorluchtigste Hoogweirdigheyt den heere Bisschop van Antwerpen.*

Gesien ende geexamineert den inhoud deser requeste mitsgaeders der apostille van de seer eerw. heeren die Deken ende Capittel der

Collegiale kercke St. Petri, binnen de vryheyt van Turnhout hier oppe gemargeert. Wij consenteren in het versoeck des suppliants voor sooveel ons aengaet, *op deselve conditien, nochtans ende andersints niet, by de voordere apostille gestipuleert. Actum te Antwerpen, den 24 April 1778, was onderteekent J. F. J. Bisschop van Antwerpen. Lae-ger staet ter ord. etc.*, onderteekent M. J. De Hornes de Geldorp, secret. Leeger staet convordantiam attestor, geteekend C. C. Geerts, cler.

Uit de Kerkmeesters Rekeningen :

Register 88. — Ontvangsten.

1771-1774

Item bleykens als voor heeft den rendant alnoch ontvangen van Nicolaes Weygers, voor twee jaeren huur van het gras van 't Kerckhoff, de somme van dry gul., thien stuyvers, dico 3.10

Bleykens des rendants notitieboek heeft denselve ontvangen van Nicolaes Weygers, voor het eerste jaer huur van 't gras van 't Kerckhof, de somme van twee guldens, thien stuyvers, dico 2.10

Item bleykens als voor heeft den rendant ontvangen van Nicolaes Wygers, over het tweede jaer huur van 't gras van 't Kerckhof, de somme van twee gulden, thien stuyvers 2.10

Uitgaven.

Item heeft den rendant betaelt voor den arbeyt van 't slichten van 't Kerckhoff 0.17 1/2

Item bleykens specificatie ende daeronderstaende quittantie heeft den rendant betaelt aan Peeter Petit, meester-metselaer, de somme van hondert negenthien guldens, thien stuyvers, in voldoeninge van het openen ende toemaken van differente graven, het opmaccken der *nieuwe Kerckmueren* ende eenigen geleverden calck, dico 119.10

Register 89. — 1774-1776.

Item bleykens als voor heeft den rendant ontvangen van Jacobus Gorremans, voor twee jaeren huur van 't gras van 't Kerckhoff, de somme van dry gulden, thien stuyvers, dico 3.10

1776-1778.

Bleykens als voor heeft den rendant ontvangen voor de huur van 't gras van 't Kerckhoff, voor twee jaren, 3 guldens, 3 stuyvers, dico. 3.3

(Jaar 1773.)

Verslag der stad 1873, bladzij 99. In den zomer voltooide men de afscheidingsmuur rondom het Kerckhof op de groote Markt.

Kerkrekeningen.

Register 45. — Folio 87.

1679-1680

Item soo brengt den rendant alhier noch voor ontfanck over ende ter saecken van de hueringhe van de weyde van het Kerkhoff, jaerlycx ter somme van twee guldens ende thien stuyvers, dat vermits in het tweede jaer des rendants, hetselve Kerkhoff wierde geesent en alsoo het gras neyt en heeft connen gebruycken soo wordt alhier daer voorns vuytgetrocken, ter somme van III gul. XV st.

Zelven Register, folio 122.

Item codam ditto heeft den voorschreven rendant, alnoch gekocht duysent hertten steen geapliceert tot noodige restauratie der Kerkmueren daervorens hy heeft betaelt eene som van seven guldens ende thien stuyvers, dye achtervolgens ditto manuale alhier insgelycx voor vuytgeef worden gebracht et dico VII gul. X st.

Register 46. — Folio 69.

1681-1682

Item stelt den rendant blyckens ditto manuale alhier voor ontvanck, eene som van twee guldens ende thien stuyvers, die den rendant genoten heeft van Peeter Loomans, over een jaar heuringhe van het Kerkhoff, ende dat

gedurende dit eerste jaer des rendants bedieninghe, die over sulex, hier ten proulyte ut ante wordt vuytgetrocken, et dico. II gul. 10 st.

Wederom heeft den rendant geprouffiteert van Jesper Van Herck, golycke somme van twee guldens en thien stuyvers over het tweede jaer hueringhe van het gemelt Kerkhoff die in conformiteit van den voors. manuale alhier wordt vuytgetrocken, ende gebrocht voor ontfanck, et dico als boven II gul. X st.

Register 49. — Folio 61, Verso.

1687-1689.

Item by den rendant ontvangen van Jacob Loomans, voor een jaer weydehuer, mits het tweede jaer het Kerkhoff was gesteent ter somme van dry guldens, blyckens ut ante III gul.

Register 49. — Folio 135.

Item betaald aan Jan Joris, met zijnen Compagnon de som van zes gulden vier stuyvers eenen halven hem komende over het effenen van het Kerkhoff.

1693-1695

Uittreksel uit de Kerckerekening

Welke mits dese voor myne Eerw. heeren die Plebaen, Schouteth, Schepenen ende Regeerders deser stadt en de vryheyt van Turnhout doende ende overgevende is Jan Bapt. Robert, als gewesene kerckmeester van St. Peeters kercke binnen dese voors. stadt ende Vryheyt gedient hebbende voor den tyt en termyn van twee jaeren begonst St. Jansmisse XVIIc dry en 't negentig ende geexpercet op gelycken termyne XVIIc vyff en 't negentig.

Deze bedroeg in korenpachten. 17 gul. 4 st.
In geldrenten en chynsen. 93 gul. 1/4

De begraafniskosten met het groot gelui wierden gerekend als volgt:
Er mocht niet minder als 30 pond waschlicht geleverd worden.

De plaats voor in de kerk begraven te worden kostte 3 gulden 12 stuivers.

Het gebruik van het beste baarkleed kostte 20 stuyvers en voorders zoolang hetzelve by dertigste op de baar moest liggen, daags 2 stuyvers.

Het gebruik van het wit baarkleed kostte ten dage van begraafnis 43 stuyvers en voorders 2 stuyvers daags, zoolang hetzelve op de baar, moest liggen.

Het gebruik van het gemyn zwart baarkleed met een wit kruys ten dage der begraafnis 4 stuyvers en voorders 1 stuyver daags, zoolang hetzelve op de baar moest liggen.

De begraafniskosten met het groot gelui beliepen gedurende deze twee jaren 218 gul. 4 st.

De begraafniskosten met het tweede gelui, beliepen. 419 gul. 18 st.
De begraafniskosten der kinderen wordende begraven met het derde gelui, beliepen 39 gul. 12 st.

Het bedrag der schotel (schalen) voor aalmoesen gedurende de kerckediensten en sermonen beliep voor deze twee jaren. 366 gul. 12 st.

Offer by de communicanten voor de wynbekkens. 129 gul. 19 st.

Ontvangen wegens verkochten ouden was gedurende deze twee jaren, de som van 699 gul. 15 st.

Ontvangen wegens verhuurde gronden aan deze kerk toebehoorende, de som van 34 gl. 7 st. 1/2

Buiten gewonen ontvang, bestaande in opbrengst van het zuivel, wegens verkochte meyen; verkochte oude zeelen; van particuliere giften, van verpachting van leeren aan deze kerk toebehoorende; verpachting van het kerkhof; verkocht schaarhout aan den kerkenbeemd; verkochten ouden balk, te zamen 90 gl. 14 st. 1/2

Het totaal van ontvangst was gedurende deze twee jaren 2106 gul. 14 st. 1/4

Uitgaaf.

De jaarwedde betaald aan Jan Van Gerven als organist was 140 gl. 's jaars.

Den te betalen intrest aan Henricus Colen, Capellaan op het Begijnhof alhier, beliep 's jaars. 82 gul. 12 st.

Betaald aan Hendrik Robert voor geleverden wijn. 2 gul. 2 st.

De jaarwedde betaald aan Dionysius Van Kerckhoven als zangmeester beliep 's jaars 140 gul.

Aan Gabr. Vossen, 1 jaar gagie voor het blazen der orgel. 12 gul. 10 st.

Aan Jan Dekens, als orgelmaker een jaar gagie 7 gul. 10 st.

Aan Van Kerckhoven, voor bijzonderen dienst op Zon- en feestdagen en verschot aan snaren 13 gul. 17 st.

Aan de Wed. Anthoni Vloers, voor vervalle intresten	441 gul.
Aan de Wed en Kind. Proost, voor vervallen intresten	30 gul.
Aan dezelfde alnog voor intrest	45 gul.
Aan muziekliefhebbers voor buitengewonen dienst ten tijde van den jubilé	12 gul.
Aan Sebastiaan Govaerts, koster, een jaar gagie voor het uitvagen en kuischen der kerk	8 gul.
Aan Peeter Hermans, smid, voor reparatiën en geleverd ijzerwerk	30 gul. 18 st.
Aan Matthys Pinxten, metser, voor arbeidloon	73 gul. 17 st.
Aan W. Van Den Bemden, voor reperaturie aan kerkeglazen	68 gul.
Aan P. Van Stockum, voor reparatie aan het dak der kerk.	38 gul.
Aan Wed. Wouter Wouters, voor geleverde zeelen	12 gul. 5 st. 1/4
Aan Jan Van De Ven, voor geleverde muziekboeken	8 gul. 15 st.
Aan Colen, apotheker, voor geleverden wierook	51 gul. 5 st.
Aan Nicolaas Vueghs, voor geleverd bier aan de luyers.	15 gul. 12 st.
Aan de Wed. Guilliam Diels, voor geleverden wyn	32 gul. 1 bl.
Aan Frederik Dergent, voor geleverde keersen	71 gul. 1 st.
Aan Anna Devlaminck, voor geleverde groote en kleine hostiën.	59 gul. 5 st.
Aan den heer Leurs en andere voor geleverden wyn	88 gul. 5 st.
Aan Jacobs Schrijvers, voor geleverden was	6 gul. 17 st.
Aan denzelfden voor 2 Paaschkeerssen	10 gul. 7 st.
Betaald ten dage der gulde mis aan poeder en andere verschotten.	8 gl. 13 st.
Betaald op kermisdag voor Meyen in de kerk, luiers, vaandragers en speelman die onder de processie voor het Venerabel heeft gespeeld.	8 gl. 13 st.
Vorders nog betaald aan verschillende : als luiers, vaandragers, aan degene die volgens oude gewoonte den Engel en Onze Lieve Vrouwe representeerden met de gulde mis ; aan kruisdragers met de kruisdagen ; voor	

eenen nieuwen stoel aan den Eerw. heer Plebaan ; verschotten met kuischen der kerk, aan de luiers wanneer Zijne Hoogheid den Bisschop van Antwerpen binnen deze vryheid is gekomen 94 gul.

Op 16 Februarie 1694 betaald voor 2475 nieuwe schaliën 40 gl. 7 st.

Aan verschillende : voor geleverden kalk, lakmoes, arbeid van witters, levering van plaveyen, levering van smout voor de lampen en bessemen voor het schuuren dezer kerk 163 gul.

Aan het schuuren der kandelaars 12 gul.

Aan het schryven dezer rekening, passeren en sluiten derzelve, aan het inbinden derzelve, aan den klerk van den heer Secretaris, aan den Stadsbode en andere. 34 gul. 1 st.

De uitgaven beliepen in het geheel voor deze 2 jaren. 2219 gul. 5 st.

Balans.

De ontvangsten waren	2106 14 1/4
De uitgaven beliepen	2219 5
Dus was er een te kort van.	gul. 112 10 st. 1 blank.

1594

Rekwest van de Wethouders over de groote schade
geleden in 1594.

A Son Altesse.

Remonstréent très humblement les Escoutette, Echevins et Inhabitans de la misérable franchise de Turnhout, que durant les troubles de pardéca quasy annuellement; ils ont esté chergé de plusieurs camps formés, et signament au moys de May dernier par le camp de Sa Majesté, allant pour secourir St. Gheertrueden Berghe, du quel ils sont bien endhommagés environ de 4e mille florins, tant pour le ravagement de leurs édifices que aultrement de quoy tous ceux y ayans esté présens en peuvent rendre ample tesmoignage :

A quoy le Lieutenant du Conte de Mansfelt lors ayant aussy bonne considération leur accorda exemption et quitance de toutes aydes ordinaires et extraordinaires Mais les Estats de Brabant ne se sont volus conformer à la dicte Apostille ayans seulement accordé pour toute grace, remise de la somme de Vc IIIxx florins dix patars aultant on peu d'avantage que plusieurs personnes en son respect particulier ont esté par icelluy endhommagés, et nonobstant la dicte misère ont Jusques ad présent encores en partie entretenu, les gens de pied en garnison au chateau illecq, et pour queleque temps la compagny de chevaux du capitaine de Boeuf, et depuis celle du capitaine Horrignon pour trois moys. ce que leur at cousté depuis le dit temps, bien cinq mill florins ou

— 109 —

environ, Lesquels les diets Estats refusent aussy aux diets supplians de passer en paymant de leurs aydes ordinaires ou extra ordinaires. Et par-dessus ce font tout manger par plusieurs passages et repassages et signament du dernier camp de Lennemy battant le dict chateau quils sont à l'extrême, par ou se voyt, que ces supplians, qui nont aultre seigneur particulier que Sa Majesté sont dix foye pis traictés qu'aultres aux lieux circumvoysins subiects aux vassaux de Sa dite Majesté. Et pour le présent ils sont advertis quil y ait par ordre de les chierger iterativement dune aultre compaigny ou grande quantité de chevaux scavoir officiers de plusieurs compaignyes pour leur livrer foing, avoyne et tout aultre service au chasteau illecq ensignant la lyste generale dressché pour lentretenement de la cavallerye entrante en garnison des bonnes villes. Ce que est impossible aux supplians de faire, considéré que pour les raisons avant dictes ne se trouverront à la dicte franchise six charrettes de foing ou paille; et quant à la distribution est plus que notoire quicelle ne se peut faire au dict chasteau comme en bonnes villes. Daultant plus que pour les cent cinquante chevaux qui y debveroyent entrer par le dit ordre, il faudra faire livraison en conformité de la dite liste plus que pour six cents aultres chevaux. Et touchant les services ils ne scauroyent furnir seulement aux chandelles et boys pour le feu (veu quils ne peuvent estre icy au feu de lhoste) par moys avecq cinq cents florins. Et moins encores pouroyent ils livrer sy grand nombre de lits, linceaux, couvertures, oreillers, nappes, serviettes, touailles pour essuyer les mains et aultres ustensilles, laver leurs chemises que aultrement. Veu que pour le present, à cause que dessus, ne se trouveront à la dicte franchise en tout deux douzaines de serviettes et moins encores lits et linceaux ne fut que eux supplians couchent eux mesmes à la paille comme plusieurs ont faict durant que la compagny du Capitaine Horrignon y estoyt; chose contre toute humanité, droict et raison; considéré Messieurs que plusieurs y ont encores perdu leurs lits, linge et aultres ustensilles; tellement que la force les commenderat dabbandonner la dicte franchise et se retirer en

aultres lieux subiects aux vassaux de Sa Majesté; ne soyt que' votre altesse y pourvoye.

Supplient pourtant plus que très humblement quicelle soyt portée d'avoit compassion de ces misérables supplians et changer le dit ordre; Ou bien sy icelle trouve pour le service de Sa Majesté convenir de ce y laisser, les exemptant de la dite charge, d'ordonner a aultres lieux et villages circumvoysins de faire la livraison du foing, avoine, paille et servise tel quicelle trouverat convenir. Car il est impossible aux gens du plat pays de donner le dit service en signant la dicte lyste: Ne soyt que par ce moyen.

Votre Altesse entende (ce qu'ils ne pensent) rachapient en argent comme la plus part de ces supplians, a esté contraincte de faire, durant que la compaignye de Horrignon y at esté, ce que leur est impossible de plus continuer.

En marche se trouvoit: Les supplians déclareront de quels villages et Lieux circumvoysins ils prétendent destre aidez et secours pour apres y prendre le regard quil convient sauf à Bruxelles.

Le 22 April 1594 ceste apostille estoit écrite de la main de Mons. Bassionvilles.

1794

Information Preparatoir genomen door d'h. Subst.
hoofdschout noi^e officü, coram Pauly
ende Vaerten, Schepenen, etc. desen 8 October 1794.

Comparuit Peeter Aerts, out omtrent 33 jaer, wonénde op het Lyseinde, onder dese stad, gedaecht en in eere gesteldt door d'h. Subt. hoofdschout, ende geaxamineert, tuyght ende verelaert om eede als voren gedaen waerachtigh te wesen, dat hy op gisteren 7 deser nae middagh allier ten stadhuysse is gekomen met Franciscus Van Laer, de vrouw van P. Dierckx, adriaensone, om hunne peerden die in het leger der Fransche syn, uyt te mogen wisselen tegens andere van hunne gebueren, die volgens afspraeck gehouden waeren deselve uytwisselinge te doen, dat hij allhier ten stadhuysse synde, gesien heeft, P. Thielemans, Adr. Leysen, Jan Goelen, Jan Verbraeken, Jan Fleerackers, Jan Van Laer, Jan Van Mechelen, Jan Dierckx en Jan Verryt den oude; Dat hy deponent eene langduerighe saemenspraek gehoordt heeft en zelfs gehadt tusschen en met de bovenstaende menschen; dat onder andere aldaer gedisputeert wordt tusschen Jan Goelen ende Francis Van Laer; dat hy deponent onder andere gehoordt heeft in dit dispuet, dat Franciscus Van Laer syde aan Jan Goelen: Dat hy twee peerden hadt; willende te kennen geven, dat denselven Goelen, gemakkeliker naar het leger senden oen peerdt, als hy Franciscus Van Laer; dat hier op Jan Goelen hoviglyck aan denselven Franciscus van tegenspraek en scheen op hem Van Laer vergramt te zijn; dat er daer naer door de Citoyens wethouderen eene lotinge gebeurt is om te weten welke van de acht peerden die geschalmt

waeren om syns deponents peerdt en nog dry andere aftlossen en soude moeten nae het leger gaen, dat de lothen bevallen, synde aen P. Thielemans, Jan Van Mechelen, Jan Dierckx en Adr. Leysen; dat hy deponent met Frans Van Laer is gegaen, om naer syn huys te gaen, alsook met de voornoemde vrouw van Hend. Dierckx, syns vrouws moeder, dat hy deponent met deselve syne schoonmoeder en met Frans Van Laer, onder den weg is gegaen in de herberg, genaemt « de soete Caronie », bewoont by P. Van der Heyden, gelegen tusschen Turnhout en syn deponents woonhuys, dat hy deponent daer naer met denselven Frans Van Laer en syne schoonmoeder is gegaen, langs en ontrent het huys van Joannes Goelen, dat hy deponent aldaer synde gesien heeft, dat Joannes Goelen, komende uyt oft van ontrent syn huys, hy deponent gehoordt heeft dat denselven syde aen Frans Van Laer, al roepende: Kompt hier, ik sal nu myne twee peerden laeten sien: dat syns deponents schoonmoeder waerschyndelyk vreesende dat rusie soude ontstaen hebben tusschen Jan Goelen en Frans Van Laer, syde aen Van Laer: gaet maer gauw door, maectt u uyt de voeten: dat hy deponent gesien heeft dat Jan Goelen met een hout in syn hand aequamp soo hem voorstaet op Frans Van Laer en selfs dicht ontrent hem, dat hy deponent alsdan gehoordt heeft sonder hetselve te sien eenen klinckenden slagh, die hem deponent dede grootelyckx verschieten, dat hy deponent omsiende heeft gesien en gehoordt dat Frans Van Laer te neder ter aerde viel, selfs in eenig waeter, waarvan hy in den selven moment het geklets hoorde; dat hy deponent willende daer naer toe gaen, syne schoonmoeder hem heeft aengeport om naer haer huys te gaen, dat hy deponent dat gedaen heeft, dat hy daer naer met synen swaeger Fransus Dierckx is gaen sien naer Franciscus Van Laer, dat hy deponent gesien heeft dat denselven Van Laer sterck aen syn hoofd bebloeyt lag ofte sat, en dat hy met synen swaeger denselven wat meer op zyn gemack heeft geseth, dat hy deponent denselven Van Laer heeft aengesproken, sonder dat hy hem tael heeft gedaen, dan alleenelyck eenighsins beweeght heeft syn hoofd: Dat in desen moment aldaer gekomen is den chirurgyn Laenen, die den gequetste vermaectt heeft, en dat Joannes Goelen aldaer is gekomen en aen denselven

Van Laer, vergiffenis heeft gevraeght over hetghene hy hem gedaen had en dat den gequetsten aen Joannes Goelen by naer geen teeken konnende doen, denselven Goelen hem met de handt heeft genomen; dat hy deponent met andere menschen hem op eene karre hebben gelydt om naer syn huys te vervoeren en onder den wegh op eene karre vast gehouden; pysende dat hy andersins soude omverre gevallen hebben; dat hy deponent hem van de kerre helpende aen syn huys gevraeght heeft: Gebuer syt gy nog niet wat beter; dat hem deponent voorstaet dat hy hier op seer stillekens heeft geantwoord: joe, dat hy deponent denselven Van Laer op syn bedde geholpen hebbende, naer syn huys is gegaen; dat hy deponent daernaer gehoordt heeft dat de kerkerechten geordonneert synde, denselven Van Laer deselve niet heeft konnen ontfangen, nec aliter nec amplius, ende dese hem andermael voorgelesen synde, heeft daer by gepersisteert ende geteekent, coram als hier voren gesydt. (Is geteekend) Peeter Aerts, P. J. Pauly en Peeter Vaerten.

13 dito, Continuatie Coram Pauly ende Balemans Schepenen.

Comparuit Anna Verryt in houwelyck met Peeter Dierckx, out ontrent 58 jaeren, woonende tot Severdonck, gedaeght onder eede door den h. Subs. hooftschouth en de geexamineert ende ondervraeght, tuyght ende verclaert op den eede als voren gedaen, waerachtigh te wesen, dat sy deponente op 7 deser alhier ten stadhuyse is geweest met haeren schoonsone Peeter Aerts ende met Fransus Van Laer, om hunne peerden te mogen uitwisselen; dat sy aldaer heeft gesien Seeckeren Peeter Thielemans, Jan Goelen, Adriaen Leysen, Jan Verbraeckken, Jan Van Laer, Jan Van Mechelen, Jan Dierckx ende Jan Verryt, den ouden: dat sy aldaer gehoordt heeft, dat onder andere Fransus Van Laer seyde aen Jan Goelen: dat hy twee peerden hadde, dat hier op Jan Goelen vergramt synde, seer hevigh heeft gesproken aen Fransus Van Laer, dat hier naer, sy deponenten de loten gemaeckt synde sy daer vier van heeft uytgetrocken, ende dat de loten om te rijden, aen Peeter

Thielemans, Jan Van Mechelen, Jan Dierckx ende Adriaen Leysen waren bevallen; dat zy hier naer met haeren schoonsone ende Fransus Van Laer naer huys opgaende, een glaesken bier zyn gaen drincken in de herberg « de soete Caronie » bewoont by Peeter Van Der Heyden, dat sy deponente met haeren schoonsone ende den voornoemden Fransus Van Laer naer huys gaende, onder den wegh dicht by het huys bewoont door Jan Goelen, eenigh geschel ofte lawyt heeft gehoort, dat sy deponente omsiende heeft gesien den voornoemden Jan Goelen gaende van syn huys tot aan de schobbe ofte torfhuis, dat sy deponente gesien heeft, dat denselven Goelen syn lichaam booghde tot aen den grondt al ofte hy iet van den grond wilde opnemen, dat sy deponente niet meer omsiende denzelven Goelen heeft hooren al kyvende seggen, als hy dicht ontrent haer ende Fransus Van Laer was, ick sal u nu de twee peerden wysen, dat sy alsdan aen den voornoemden Fransus Van Laer heeft geraeden van wat haestiger te gaen omdat zy vreesde dat den voorschreven Goelen, Van Laer soudē aengerant hebben, dat sy in desen moment gehoordt heeft dat Fransus Van Laer seer goetwilliglyck vracgde aen Jan Goelen die alsdan dicht by elckanderen waeren: Wat wilt gy hebben? ofte diergelycken, dat alsdan haeren schoonsone aen haer syde: Hy licht daer al, dat sy uyt vrees dat haeren schoonsone met die rusie sigh soude gemocyt hebben, en om niet in cas te moeten syn van getuignisse te geven, haeren schoonsone aengeport heeft, om gauwer te gaen, dat sy deponente, in den moment als haeren schoonsoon seyde: hy licht daer al, omgesien heeft, ende den voornoemden Van Laer, heeft sien ter aerde liggen, seggende och heer, hij kan al dootd liggen ende voorders niet nogh meerder ende dese haere de depositie voorgelezen synde, heeft daerby gepersisteert ende eygenhandigh ter presentie ende in date als voor eygenhandigh onderteeckent. (Is geteekend) Anna Verreydt, P. J. Pauly, G. L. Balemans.

Inhoudstafel.

	Bladz.
Titel I. Staat der bevolking	5
» II. Gemeentebestuur	12
» III. Gemeente-inkomsten	19
» IV. Liefdadige gestichten.	26
» V. Eeredienst	35
» VI. Openbaar onderwijs.	41
» VII. Schoone kunsten, wetenschappen en letteren.	48
» VIII. Gezondheidsdienst	50
» IX. Justicie, openbare veiligheid, gevangenis	54
» X. Militie	57
» XI. Openbare belastingen. — Jaar 1894.	60
» XII. Openbare werken.	65
» XIII. Landbouw	78
» XIV. Nijverheid.	84
Geschiedkundige bijdragen uit de archieven van Turnhout	92

